

Promise

Voor Bijbels denken in de gezondheids(zorg) 27 jaargang nr. 3 (juli 2011)

In dit nummer

Zelfdoding
Echtscheidingsvirus
Verbonden met het vaderhart
Quantum Touch

Zelfmoord

We leven in een cultuur waarin mensen gefascineerd worden door de dood.

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hebben in 2009 1525 mensen in Nederland een eind aan hun leven gemaakt hebben door zelfdoding (1). Per jaar worden er in in ons land minimaal 15.000 zelfmoordpogingen gedaan. In de leeftijd van 15-30 jaar is dit een van de belangrijkste doodsoorzaken. Vaak hebben hulpverleners en familie vooraf geen signalen opgevangen en worden ze plotseling opgeschrikt door een zelfmoord in hun omgeving. Het woord zelfmoord geeft veel meer dan het woord zelfdoding ook een morele betekenis aan deze daad van wanhoop en uitzichtloosheid. In dit artikel wil ik enige psychosociale aspecten en bijbelse kanttekeningen plaatsen bij dit onderwerp. Een bijzondere vorm van zelfmoord, namelijk euthanasie, laat ik nu buiten beschouwing. Daarover zal later nog een artikel worden gepubliceerd.

Fascinatie voor de dood

We leven in een cultuur waarin mensen gefascineerd worden door de dood. Euthanasie en abortus zijn, zo lijkt het, al lang gepasseerde stations. Op internet komen steeds meer sites die je vertellen hoe je op een 'menswaardige' manier een eind aan je leven kunt en mag maken. Stap voor stap wordt je duidelijk gemaakt hoe je met scheermesjes, pistolen, verdrinking of

drugs een eind aan je leven kunt maken. In veel eigentijdse muziek wordt duidelijk gemaakt dat zelfdoding een oplossing is voor je problemen (2) (bijv. Ozzie Osbourne's 'Suicide Solution'). De band Suicidal Tendencies heeft een album 'Suicide 's an Alternative' waarop ieder nummer de dood of zelfmoord als thema heeft. Het nummer 'Spring' van de Duitse metalband Rammstein gaat over een persoon die wordt aangemoedigd tot zelfmoord als hij op grote hoogte op een brug staat. Het nummer 'Lie' van Herman Brood gaat over de zelfmoord van een junk die niet meer met een leugen wil leven. Uiteindelijk pleegde Brood zelf ook zelfmoord. Helaas vindt zelfmoord van een bekend popidool veel navolging. Ook na de zelfmoord van Antonie Kamerling vorig jaar, was dit het geval. Het staat bekend als het Werther-effect, vernoemd naar de hoofdpersoon in een roman van Goethe 'Die Leiden des Jungen Werthers', een boek dat in 1774 verscheen, en waarna opvallend veel jongeren op dezelfde manier als de hoofdpersoon in het boek een eind aan hun leven maakten (8). Ook occulte contacten kunnen een dwang tot zelfmoord tot stand brengen. Dit zou een mogelijk motief kunnen zijn van de Alphense (zelf)moordenaar Tristan v.d. V. (9). Ook collectieve zelfmoorden zijn berucht, bijvoorbeeld de (zelf)moord van 909 volgelingen van Jim Jones op 18 november 1978. Ook in Japan en Zwitserland zijn de afgelopen jaren in sektes collectieve zelfmoorden

gepleegd. In het verleden was er de massale zelfmoord van Joden bij Massada. Zelfdoding als een heldhaftige daad om iemand te redden wordt meestal niet als zelfmoord aangemerkt. Bijvoorbeeld de heldhaftige soldaat die zich op een granaat laat vallen om zijn bevelvoerder van een wisse dood te redden. Dit wordt meer zelfopoffering genoemd (13). De cijfers liegen er niet om: in Amerika doen 2 miljoen mensen per jaar een poging tot zelfdoding! Tachtig procent van de geslaagde zelfdodingen heeft al een poging gedaan of daarmee gedreigd. Een veel gehoorde misvatting is dat een mislukte poging alleen maar een poging is om aandacht te trekken. Circa 15 % van hen die een poging doet, probeert het binnen twee jaar nog een keer. Drie maal zoveel vrouwen als mannen doen pogingen tot zelfdoding, maar daar staat tegenover dat mannen drie maal meer "succesvol" zijn. Hoog opgeleiden zoals (tand)artsen, advocaten, maar ook popsterren en 'idolen' scoren hoog. Feestdagen zoals Kerstmis, verjaardagen en Nieuwjaar zijn berucht in dit verband. Velen hebben te kampen met psychiatrische ziektebeelden zoals schizofrenie, depressie, eenzaamheid en angsten en occultisme. Veelal worden zelfdodingen niet in de publiciteit gebracht, omdat het een cumulatief effect zou hebben. Er worden percentages genoemd (3) van 98 % van daders met ernstige psychiatrische klachten, waarbij vooral stemmingswanorde een belangrijk

onderdeel is, en bijvoorbeeld mensen met een bipolaire stemmingsstoornis of mensen met wanen en hallucinaties. Ook niet-behandelde, ernstige depressies leiden vaak tot zelfmoord. Ten slotte zijn er nog veel verkeersslachtoffers, die in de statistieken niet meegeteld worden, maar die plotseling (in een black out) het stuur omgooien.

Een kwade eeuw

Jeff Fountain, stafid van Youth for Christ Nederland, ziet net als anderen een verband tussen het aantal zelfmoorden in Europa en de ontrafeling van sociale verbanden: „De twintigste eeuw heeft Europa heel veel schade gedaan. Eerst de Holocaust, toen zeventig, tachtig jaar communisme (4). Het geloof in de toekomst is in het oosten nog niet terug. Het EU-project, voorzien van een deels christelijk fundament, is van het grootste historische belang. De invloed van Marx, Freud, Darwin en Nietzsche werkt door tot op heden. Jongeren leven in dat spanningsveld”. Hij ziet gezinsstructuren verdwijnen. „De hoge zelfmoordcijfers in delen van Europa zie ik als een gevolg van het instorten van gezinnen en een samenleving van liefde. Jongeren die seks, materialisme en drugs omhelzen, ontdekken al snel de zinloosheid. Dan volgt de wanhoop, het flirten met de dood als schijn-antwoord”.

Fountain spreekt van een geestelijke ziekte in Europa. „De kerk heeft afgedaan,

Elk slachtoffer betekent in wezen een desperate schreeuw om hulp.

maar jongeren hebben de werkelijkheid van Jezus nog niet ontdekt. We moeten blijven zoeken naar de ziel van Europa en een geestelijke basis. Kijk niet alleen naar overheden, er ligt hier een belangrijke taak voor Gods volk: Zijn liefde tonen op tastbare wijze. Zonder de aanwezigheid van kerken en jongerenwerk in tal van landen zou het nog erger zijn. Veel jonge mensen vinden toch nog hulp, langs officiële en minder officiële kanalen”.

Zelfmoord is een verschijnsel dat zich in vrijwel alle samenlevingen manifesteert, maar naar gelang van plaats, tijd en levensbeschouwing verschillend beoordeeld werd en wordt. Het boeddhisme, het Jodendom en het christendom wijzen de zelfdoding af, het shintoïsme niet (zie harakiri en kamikaze). Het hindoeïsme wijst zelfdoding af en toch hebben vele hindoevrouwen zich in de vlammen gestort bij de lijkverbranding van hun echtgenoten (11). De islam wijst zelfdoding af, met uitzondering van de vele zelfmoordenaars die denken daar een hemelse beloning voor te krijgen. Van de wereldgodsdiensten hebben het Jodendom en het christendom zelfmoord het scherpst veroordeeld. Het Concilie van Arles (432) veroordeelde zelfmoord als een misdaad en de Katholieke Kerk beschouwt zelfmoord als iets dat ernstig in strijd is

met de rechtvaardigheid, de hoop en de liefde, en verboden is door het zesde gebod. Zware psychische storingen, angst of ernstige vrees voor beproevingen, lijden of foltering, kunnen de verantwoordelijkheid van de zelfmoordenaar echter verminderen (6). In de Oudheid kwam zelfmoord vrij frequent voor in Griekenland, het Romeinse Rijk en Indië. Bekend zijn de zelfdodingen van Cato in 46 v. C. en van Seneca in 65 n. C. Tijdens de Middeleeuwen kwam het fenomeen weinig voor in Europa maar groeide aan in de 17e, 18e eeuw en vooral in de 19e eeuw. Dante, de 13-de eeuwse Italiaanse schrijver geloofde dat het zwaarste gedeelte van de hel gereserveerd was voor degene die zelfmoord pleegde. In zijn boek Dante's inferno, wijdt hij een van de grimmigste hoofdstukken aan zelfmoorden. Ze worden gestoofd in hun eigen bloed en worden gekweld door harpijen!

De kerk en zelfdoding

Augustinus, de kerkvader argumenteerde in de vijfde eeuw dat zelfmoord een overtreding was van het zesde gebod: “Gij zult niet doden” (Exodus 20:13). Later leerde Thomas Aquina, dat het

belijden van zonde voorafging aan de overgang van deze wereld naar de volgende, en dat zelfmoord de meest fatale van alle zonden was, omdat het slachtoffer er geen spijt over kon betonen. Lange tijd mochten mensen die door zelfdoding om het leven kwamen niet op christelijke begraafplaatsen, dat was immers “gewijde grond”, begraven worden. Het is zeker geen bijbels denken, omdat de Bijbel leert dat we worden gered door de genade van God, niet door werken (Ef. 2:8-9) en niets kan een christen scheiden van de liefde van God (Rom. 8:37-39). (Lees ook Joh. 5: 24; Joh. 10:27-29; 1 Joh. 5:11-13). Het doden wordt in de Bijbel niet alleen in het zesde gebod veroordeeld. Of het nu gaat om doden door onvoorzichtigheid (Deut. 22: 8) of door baldadigheid (Lev. 19:14) of door haat, wraak of boosheid (Lev. 19:17,18), het menselijk leven is heilig omdat het geschapen is naar Gods beeld. Het gebod is duidelijk, er staat niet dat je niet iemand mag doden of een medemens, maar duidelijk: “Gij zult niet doden”. Dus ook niet jezelf! Zelfmoord is zondig gedrag, met alle begrip die we soms voor daders kunnen hebben. Er zijn genoeg voorbeelden van zelfdoding in de Bijbel, maar nergens worden ze als goed gekwalificeerd. Pastor David Brown geeft op zijn website Logos Resources Pages (5) enkele voorbeelden:

- 1 Sam. 31:3-5; Koning Saul pleegde zelfmoord door zich in zijn zwaard te storten. Saul was door de Heer verlaten toen hij zijn hulp zocht in hekserij in plaats van God te zoeken en te gehoorzamen.
- 1 Sam. 31:5; Sauls wapendrager was impulsief, hij wilde sterven met zijn baas. Ongeveer 40% van het aantal zelfmoorden onder jongeren gebeurt impulsief.
- 2 Sam. 17:1-14 en 23; Achitofel had het plan opgevat David te doden; toen het plan mislukte verhing hij zich.
- 1 Kon. 16:18-20; Zimri, de militaire bevelhebber van het halve leger van Israël, smeedde plannen om de koning van Israël ten val te brengen. Hij vermoordde de koning en alle manlijke erfgenamen in de familie van de koning. Toen het volk ontdekte wat er gebeurd was, stelden ze Omri aan als militaire commandant. Dit leger verslaat de troepen van Zimri in Tirzah. Als Zimri ziet dat zijn stad is ingenomen, trekt hij zich terug in het koninklijk paleis en steekt het in de brand, waar hij in de vlammen omkomt.
- Matt. 27:3-5; Hand. 1:18; Judas, de verrader van de Heer, had berouw, vluchtte en verhing zich.

De Bijbel is op dit punt wel duidelijk. Als je op 'de weg der zondaars' wandelt, zul je merken dat het een doodlopende weg is. Mensen plegen vaak in wanhoop zelfmoord. In Spr. 14:12 staat: "Soms schijnt een weg iemand recht, maar het einde daarvan voert naar de dood". Als je God de rug tokeert, begeef je je op gevaarlijk terrein. Er staat je een moeilijk, rusteloos en wanhopig leven te wachten. Maar dat hoeft niet zo te blijven. In tegenstelling

tot wat veel mensen denken die zelfmoord overwegen, is het zo dat iedereen die nog leeft en ademt, gebruik kan maken van de vergeving en de overvloedige en onuitputtelijke genade van God door Jezus Christus. Jezus ontvangt ieder individu die tot inkeer komt en zich tot Hem richt. Hij wil ieder, die dreigt verloren te gaan, redden. Ezech. 33:11 zegt: "Zo waar Ik leef, luidt het Woord van de Here Here: Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen. Want waarom zoudt gij sterven, huis Israëls?" Besef dat het nooit te laat is om je tot Jezus te wenden! God is betrokken en bezorgd. Hij neemt geen beslissingen voor ons. God is niet verantwoordelijk voor alles wat wij doen (zie Matt. 23:37).

Wat gebeurt er met een ongelovige die zelfmoord pleegt?

In de Nederlandse wetgeving wordt zelfmoord en ook poging tot zelfmoord niet strafbaar gesteld. Hulp en aanzetting tot zelfmoord wel! (art. 294 van het Wetboek van Strafrecht). Hoe wordt dit in de Bijbel beoordeeld? Elk slachtoffer betekent in wezen een desperate schreeuw om hulp. De meeste mensen plegen zelfmoord om uiteindelijk aan alles te ontsnappen. Maar maakt zelfmoord een eind aan alles? De Bijbel is er duidelijk over dat er na de lichamelijke dood een bewust bestaan is. Lukas 16:19-31 beschrijft in levendige bewoordingen de benarde situatie van een rijke man die stierf. In vers 24 lezen we hoe hij gekweld wordt. Uit vers 25 blijkt dat hij zich dingen kan herinneren. Vers 28 geeft aan dat het zich afspeelt in een letterlijke hel. Het is waar dat zelfmoord iets beëindigt, namelijk het natuurlijke leven hier op aarde. Een onbekeerd mens

zal nooit meer de kans hebben om Christus als zijn persoonlijke Verlosser aan te nemen (Hebr. 9:27). Voor een ongelovige die zelfmoord pleegt, geldt hetzelfde als voor iedere ongelovige die dood gaat. Natuurlijk moeten we het uiteindelijke oordeel aan God overlaten, maar de Bijbel is duidelijk hierover: de ongelovigen zullen staan voor Gods grote witte troon en worden beoordeeld volgens de werken die zij deden in hun sterfelijk lichaam. De activiteiten van hun leven zullen worden herzien en zij zullen worden geworpen in de poel van vuur om te lijden voor de eeuwigheid (Openb. 20:12-15). De hel zal erger zijn dan we ons kunnen voorstellen.

Wat gebeurt er met een gelovige die zelfmoord pleegt?

Misschien moeten we zelfs eerst de vraag stellen: Kan een gelovige zelfmoord plegen? Sommigen menen ten onrechte dat een ware gelovige zijn eigen leven niet kan beëindigen. In de Bijbel komen mensen voor die aan zelfmoord denken (Rebekka, Mozes, Elia, Jona). Zelfmoord is de zonde van zelfmoord. Er wordt in de Bijbel geen kwalitatief onderscheid gemaakt bij het doden van menselijk leven. Koning David pleegde de zonden van overspel én moord. Toch weten we vanuit Rom. 4:6-8 en Hebr. 11:32-33 dat David een ware gelovige was. Zelfmoord is niet slechter of minder slecht dan overspel. Zelfmoord is moord, de moord op jezelf. In Richt. 16:25-30 wordt verteld hoe Simson zelfmoord pleegde, maar toch wordt hij in Hebr. 11:32 in het rijtje van gelovigen genoemd. Eenvoudig gezegd, een gelovige kan inderdaad zelfmoord plegen, maar het is en blijft een duidelijke zonde. Paulus zegt in Fil. 1:23: "Ik verlang heen te gaan en met Christus te zijn, want dit is verreweg het beste; maar nog in het vlees te blijven is noodzakelijk voor u". De Bijbel leert dat bovenop de genade van eeuwig leven de gelovige loon kan ontvangen. 2 Joh. 8 zegt dat we dit loon kunnen verliezen (niet het eeuwig leven verliezen). In 2 Cor. 5:10-11 staat dat we allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden, opdat iedereen vergelding ontvang voor wat hij door middel van zijn lichaam gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Dit is de rechterstoel, de Beema, niet de rechter die veroordeelt maar die de prijzen uitreikt nadat hij beoordeeld heeft of iemand daarvoor in aanmerking komt. 1 Kor. 3:15 zegt dat we "schade kunnen lijden". Zelfmoord kan een zonde zijn die dit veroorzaakt! Geen enkele gelovige heeft recht om zich van het leven te benemen. Zijn lichaam en leven behoren toe aan de Heer (1 Kor. 6:19-20). In alle situaties kunt u tot Christus komen (Matt. 11:28-30). Hoever iemand ook is afgedwaald, God zal de berouw-

volle zondaar met open armen ontvangen (Jes. 55:7, Joh. 1:9). Een gelovige mag zich steeds realiseren dat God groter is dan zijn probleem (1 Kor. 10:13,17; 1 Petr. 5:6).

Mogelijke signalen, gedrag en situaties van mensen die zelfmoord overwegen

Uiteraard is niet iedereen die een dergelijk symptoom vertoont een potentiële dader.

- 1 Ernstige ontregeling van slaappatronen van meer dan 10 dagen.
- 2 Ernstige veranderingen in eetpatronen. Een plotseling verlies of toename in gewicht.
- 3 Ernstige stemmingswisselingen. Het ene moment uitbundig lachen en een volgend moment hartverscheurend huilen.
- 4 Isolement, terugtrekking vanuit contacten met familie, vrienden, kerk en uit voormalige hobby's en activiteiten (zoals sport, werk etc.).
- 5 Grote veranderingen in persoonlijkheid. Van extrovert naar introvert of andersom.
- 6 Excessief gebruik van alcohol en drugs.
- 7 Het weggeven van waardevolle bezittingen.
- 8 Overdreven zelfkritiek, depersonalisatie.
- 9 Het dreigen of begeren van zelfmoord. Ongeveer 75% van degenen die zelfmoord plegen, geven signalen af die vaak niet herkend worden.
- 10 Veel occulte contacten, zoals waarzeggerij, spiritisme, hekserij en satanisme.
- 11 Seksuele verwarring, conflicten rond homoseksualiteit.
- 12 Lid worden van 'eindtijd'-sektes, of extreem militante groeperingen.
- 13 Na seksueel misbruik, ernstig (financieel) verlies of dreigende juridische acties.

Praktische tips voor mensen in de omgeving

In Pred. 24:11 lezen we: "Redt hen die ten dode gegrepen zijn, wendt u niet af van hen die ter slachting wankelen!"

Neem een dreiging met zelfmoord altijd serieus. Laat iemand die serieus denkt aan zelfmoord niet alleen. Bid voor hem of haar. Vertel van het lijden en de liefde van Jezus. Neem mogelijke zelfmoordwapens weg. Stuur ze naar de dokter voor een medische controle. Om na te gaan in hoeverre iemand zelfmoordplannen heeft, hebben zelfmoordpreventiecentra bepaalde protocollen ontwikkeld. Vragen kunnen zijn: hoe lang loopt iemand al met dergelijke plannen rond?; in hoeverre ervaart iemand die plannen als definitief?; heeft

iemand al een methode uitgezocht, bijvoorbeeld wapens, vergif of een andere methode? Stel daarna vragen zo ruim mogelijk: "Wat zit je het meest dwars? Wat zou je het liefste willen?" Laat merken dat je begrip hebt voor hoe iemands iets ziet (ook al hoeft je het er niet perse mee eens te zijn) en probeer zo positief mogelijk over te komen, maar spreek géén leugens om bestwil. Geloof en vertrouwen zijn van het grootste belang. Suïcidale mensen hebben zorg nodig die gericht is op veiligheid, betrokkenheid. Ze voelen zich vaak angstig, schuldig, kwetsbaar, hulpeloos en waardeloos. Hulpverleners en omstanders moeten ieder instrument aanwenden dat ze hebben om deze gevoelens te reduceren. Dit kan door sociale interventies, antidepressiva, cognitieve therapie en pastorale hulpverlening. Goede hulp kan het verschil maken tussen leven en dood. Bevestiging en positieve bekrachtiging van gevoelens en aandacht voor basisbehoeften zijn belangrijk (10). Enkele voorbeelden. De bevestiging zou kunnen plaatsvinden door een bepaalde verantwoordende vorm van lichamelijk contact: "De stemmen zeiden dat ik dood moest. Ik werd daar angstig van. De pastoraal werker kwam, sprak met me en hield me vast, ik werd minder angstig". Een andere manier is om in de frisse lucht te gaan wandelen: suïcidale patiënten voelden

zich beter als ze in de frisse buitenlucht waren; dan kunnen ze ook gemakkelijker praten met hun begeleider. Soms kan de zorg voor persoonlijke hygiëne overgenomen worden, ook in hun persoonlijke omgeving; daardoor voelen velen zich schoner en een beetje gelukkiger. Van belang is te luisteren naar mensen zonder vooroordelen en laten merken dat je ze begrijpt. Tevens het helpen en stimuleren om weer contacten met anderen op te nemen en weer relaties op te bouwen. Ook vertrouwelijke en ondersteunende gebeden zijn bijzonder belangrijk. In het boek *Suicidal Behavior* van McGee en Hiltner wordt aangegeven dat de pastor een zeer belangrijke rol speelt bij mogelijke daders en ook bij nabestaanden. Dit omdat de wortels van een probleem vaak gevoelens van schuld en minderwaardigheid zijn, en soms een gebrek aan vergevingsgezindheid. Voor hen die in God geloven is er voor deze problemen een oplossing! Dat betekent echter niet het geven van 'eenheidsantwoorden' op complexe problemen, of het zwaaien met de Bijbel als toverstaf. Immers hoeveel mensen zijn door zo'n behandeling niet gekrenkt? De pastor moet een klankbord zijn. Hij kan oplossingen en richtlijnen aanbevelen. Hij kan de brede vertroostende glimlach van Christus overbrengen en proberen om

samen met de patiënten de kapotgeslagen levens weer op te bouwen.

Een hoofdstukje voor degene die aan zelfmoord denkt

Als u (jij) die persoon bent die alle hoop voor het leven kwijt is, leest u dan alsjeblieft verder. Laat me even persoonlijk met u praten. Ik realiseer me dat u misschien al echt van plan bent om een einde aan uw leven te maken of dat u dat al geprobeerd hebt. U denkt alleen nog maar aan hoe hopeloos uw leven is en hoe u op deze manier niet verder kunt. De pijn is te hevig. Niemand begrijpt de lasten die u met u meedraagt en de emotionele kwelling die u ervaart. Zoek hulp! Maak contact met uw omgeving, uw familie, uw vrienden, uw kerk en uw hulpverleners of een telefonische hulpdienst (www.ikwildoed.nl of www.113online.nl). Maak duidelijk dat u wanhopig bent en dat u hulp nodig hebt. Ook als u teleurgesteld bent in mensen of in uzelf, of als u een groot verlies in uw leven moet verwerken of u zich verward voelt. Veel depressieve gevoelens hebben ook een lichamelijke oorzaak, bijvoorbeeld een tekort aan neurotransmitters, een stof die je helpt rustiger te blijven. U kunt uw gevoelens en uw depressie niet vertrouwen. Gevoelens zijn geen objectieve waarheid. Gevoelens zijn

subjectief en u moet de gedachten die u aanleiding hebben gegeven om zelfmoord te overwegen, onderzoeken. Als u nadenkt over zelfmoord, gelooft u leugens over het leven en over de toekomst. Zelfmoord is de grootste leugen die er bestaat. U zegt eigenlijk: "God heeft me hier per ongeluk gezet. Mijn leven is tevergeefs. Het heeft geen enkel doel, dus ga ik er een eind aan maken". Dat maakt ook een leugenaar van God. U denkt misschien: "Als Hij werkelijk iets goeds met me had voorgehad, zou Hij nooit gewild dat mijn leven zo'n mislukking was geworden. God zal blij zijn met mijn dood". Maar God zegt: "Zou ik een welgevallen hebben aan de dood van een goddeloze? luidt het woord van de Here HERE. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekere van zijn wegen en leve" (Ezech. 18:23). Judas heeft zichzelf opgehangen omdat hij weigerde te geloven dat Jezus hem ooit zou kunnen vergeven. Zo is het vandaag ook: duizenden kennen dat 'Judas-dilemma'. Maar Jezus vergeeft alle zonden, hoe intens en afschuwelijk ook, maar wat Hij aanbiedt moet ook aangenomen worden. "Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid! (1 Joh. 1:9). Zelfmoord is een duivelse ver- en misleiding! Satan is er vooral op uit om u

Leer God in je leven te betrekken.

aan Gods beloften te laten twijfelen; hij wil u razend laten worden op God, zodat u een wrok tegen Hem koestert. Die wrok leidt tot zelfvernietiging. Velen zeggen: "Hoe kan ik God vertrouwen als Hij zulke dingen in mijn leven toelaat"? God is niet verantwoordelijk voor alles wat wij doen, Hij biedt ons Zijn hulp aan maar Hij dwingt ons niet, Hij respecteert onze wil (Matt. 23:37). Uiteindelijk zal God zeker recht doen gelden. Pijn, verdriet, eenzaamheid, verraad, Hij heeft alles doorstaan aan het kruis, Hij kent als niemand anders onze pijn, en Hij belooft mét ons te zijn, ook op momenten als we Hem niet (meer) nabij voelen. In het verleden hebben al veel mensen geworsteld met depressie, maar ze hebben niet toegeven aan de zelfmoordgedachten en ze vertrouwden die gedachten ook niet. Ze hadden de moed om verder te gaan, ze hadden de moed om te geloven dat hun toekomst en hun leven er anders uit konden zien. Iemand schreef over zijn ervaring met depressie: "Het leek alsof ik geen contact had met de werkelijkheid. Het leven leek een vage vlek, vaak uit focus. Mijn leven leek alleen maar 'doen alsof' en een fantasie. Niemand gaf echt om me, dacht ik. Zelfs God niet. Soms leek zelfmoord de enige oplossing..." (7). Vraag hulp aan God en mensen en probeer de volgende vragen voor jezelf te beantwoorden:

- Wat is de achtergrond van mijn depressieve gevoelens en gedachten?
- Wat is de onderliggende oorzaak van mijn schuldgevoelens?
- Hoe staat het met mijn gedachtenleven, is alles wat ik denk reëel?

- Welke angsten heb ik, waarvoor?
- Zijn relatieproblemen niet te overwinnen?
- En bovenal: Kan God me helpen, waar ik zelf tekort schiet?

Geef u zelf over aan Christus, neem Hem aan als je Verlosser, oefen vertrouwen in Hem, belijd dat u gezondigd hebt en dat u gelooft dat Hij voor uw zonden gestorven is en is opgestaan en u een nieuw leven wil geven, samen met Hem. Lees de volgende Bijbelverzen indachtig: God houdt van u (1 Joh. 3:16), U bent een zondaar (Rom. 3:23), U moet gered worden van de eeuwige verlatenheid (Rom. 6:23, Op. 21:8), uw goede werken redden u niet, redding is een geschenk van God (Ef. 2:8-9), Christus heeft voor onze zonden betaald (1 Joh. 2:2), Hij is de enige weg tot verlossing (Joh. 14:6), Bekeer u van uw zonden en vraag vergeving (Luk. 13:3), vraag Christus in uw leven te komen (Rom. 10:13). Als u deze nieuwe start gemaakt hebt, zult u vaak nog verder hulp nodig hebben om uw leven weer op orde te krijgen. Bidt voor de juiste hulp en wegen die God ook kan zegenen. Zoek andere gelovigen op en leer God steeds meer in uw leven te betrekken.

Een brief van iemand die van plan was zelfmoord te plegen

Deze brief is een van de vele voorbeelden, beschreven in het boek 'Zelfmoord' geschreven door David Wilkerson (12, blz. 23).

"U hebt eindelijk iets gezegd, waarin ik mezelf herken. Ik ben namelijk een zogenaamde zelfmoordenaar. God zij dank hoef ik niet meer tegen die neiging te vechten. Wat brengt iemand tot zelfmoord? Depressie! Een neerslachtigheid die zo diep is, dat je naar bed gaat en hoopt nooit meer wakker te worden. En dan heb je nog de hele nacht nachtmerries. Met tegenzin wordt je weer wakker met het vooruitzicht: 'Weer zo'n dag!' Dan troost je je met de gedachte, dat je tegen de avond wel dood zal zijn. En toch ga je naar huis om 'dat' weer mee te maken. Alleen als je 'iets doet' ontkom je eraan. Ja, ik heb wel eens gehoord dat God niet wil dat we ons van het leven beroven. Maar niemand heeft ooit in de Bijbel precies het vers kunnen vinden. Ja, ik heb 1 Kor. 3: 16,17 wat u aanhaalde, gelezen. Het zou me echt niet overtuigd hebben. Ik zat te diep in de put. Wat mij heeft tegengehouden? Alleen Gods genade. Ik ben in doktershanden terecht gekomen. Soms maakte medische hulp het leven nog minder dragelijk. Ik was schizofreen en sommige van die medicijnen hebben mijn weerstand tegen die tegenstrijdige en verwrongen gedachten en sensaties, die mijn gedachten voortdurend besprongen, verzwakt. Ik heb het sciencefictionboek 'De mensen en Zelfmoord' gelezen. Daar werd als norm gesteld, dat de dood betekent: terugkeer naar de Schepper en zelfmoord: terugkomen met een onvoltooid opdracht. Ik heb ergens een verhaal gelezen dat een geslaagde zelfmoordenaar heeft meegemaakt via een 'bijna dood'-ervaring dat er een speciale hel was voor zelfmoor-

denaars. Hij is van gedachten veranderd. Ik heb ook de volgende theorie gelezen God met iedereen een plan heeft. Een doel, als het ware. Hoe snel we dat doel zullen bereiken, hangt af van onze eigen instelling. God is geduldig. Als wij treuzelen, heeft God zeeën van tijd... Maar als we een eind aan ons leven maken, is onze kans voorbij. We zullen nooit dát meer kunnen worden, waarvoor we geschapen zijn, en een stukje van Gods plan is vernietigd. Ziet u wat een voordeel zelfmoord oplevert voor satan? Wat zou die drang kunnen breken? Misschien uitgaande van uw voorbeelden: vergeving. Maar op de een of andere manier had ik toch niet al die abnormaliteiten kunnen voorkomen. Ik had genezing nodig: de doop? God heeft wonderen verricht, maar toch ben ik 'langzaam genezen'. Wat heeft mijn zelfmoordneiging kunnen vernietigen? Alleen maar zuivere, onberedeneerde, spontane lofprijzing. Nadat ik gedoopt was met de Heilige Geest kwam op een dag de zelfmoorddrang sterker dan ooit op me af. Ik was me er goed van bewust, dat de rivier niet ver van ons huis was. Ik was alleen thuis. Niemand kon me tegenhouden. Maar ik had uiteindelijk toch een reden om te blijven leven. Ik ging op een lenteochtend de tuin in om te spitten. En mijn verwarring was compleet. Niets deugde. Ik wist dat ik moest proberen érgens voor te danken. Maar in al mijn zelfbeklag kon ik niets bedenken om iemand ook maar ergens voor te bedanken. Ik was in mijn eentje, dus ik durfde te zingen. Ik koos het 8-voudige 'Halleluja' omdat het een lofprijzing was, maar er geen speciale reden hoefde te zijn om die aan te heffen. Al

die tijd was ik aan het spitten. Het heeft de hele ochtend geduurd, maar toen de zelfmoordneiging verdwenen was, werk ik óók opgetogen. Ik heb er sindsdien nooit meer tegen hoeven te vechten. Halleluja!"

Nabestaanden

Nabestaanden worden vaak geconfronteerd met gevoelens van verdriet, schuldgevoelens en boosheid. De eerste reactie is een mengeling van ongeloof en schaamte. Deze verschrikking kan toch niet echt gebeurd zijn..? Maar het is wél gebeurd. Geleidelijk kunnen deze reacties veranderen in vijandigheid en schuldgevoel. Vijandigheid is een moeilijke zaak; als de overledenen niet oppassen, kunnen ze de overledene mogelijk de rest van hun leven dingen verwijten. Zo kan een kind zijn hele leven vader of moeder verwijten die zelfmoord gepleegd heeft. Als we tenslotte al die emoties op onszelf gaan betrekken, worden we vaak geconfronteerd met de uiteindelijke vraag: Was deze verschrikkelijke dood deels mijn schuld? Het is onrealistisch om te zeggen: "Kom op, je hebt alles gedaan, wat je maar kon". Wie heeft alles gedaan wat hij kon? Niemand! Maar dat is nog wel wat anders dan onszelf te verwijten dat we verantwoordelijk zijn voor het overlijden. Met het accepteren van onze onvolkomenheden staan we aan het begin van ons genezingsproces. Ook de mogelijke boosheid mogen we bij God brengen. Voor partners is het soms moeilijk om een nieuwe relatie op te bouwen met liefde en vertrouwen. Soms verdoezen nabestaanden de werkelijke doods-oorzaak. In een enkel geval was zelfs de politie bereid het bewijsmateriaal te ver-

anderen (11). Dit om 'de goede naam en maatschappelijke positie' te beschermen. Dit kan op den duur alleen nog maar tot meer ingewikkelde processen leiden waarin de nabestaanden verstrikt kunnen raken. Zelfmoord is een dood van verwar- ring. Mensen die dikwijls intens willen leven slaan de hand aan zichzelf. Zij die wanhopig zijn, snijden de liefde met de omgeving af. Velen die met de gehele tra- gedie niets te maken hebben gehad, wor- den in rouw, verdriet en schuldgevoelens achtergelaten. Voor nabestaanden is de beste weg, de realiteit het hoofd te bieden en actief het proces van verwerking in te gaan. Hoe kan je nabestaanden troosten? Kees Roest, christenpsycholoog, geeft het volgende advies: "Door op precies de- zelfde wijze mee te leven als je zou doen bij een 'gewoon' overlijden. Belangstelling tonen, in de eerste plaats door er gewoon te zijn. Je openstellen voor een gesprek, maar zonder te forceren. Luisteren naar wat de ander je wil vertellen, zonder met eigen verhalen aan te komen. Goede herinneringen delen die je met elkaar aan de overledene hebt. En, omdat ieder mens anders is: vragen aan de ander waarmee je kunt helpen".

© Gerard Feller
Juni 2011

Noten

- 1) <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-3256-wm.htm>
- 2) <http://nl.wikipedia.org/wiki/Zelfmoord>
- 3) <http://www.worldlingo.com/ma/enwiki/nl/Suicide>
- 4) Nederlands Dagblad, 25-8-2006: Zelfmoord in Europa, de genetische factor door Hilderbrand Roozema
- 5) <http://www.logosresourcepages.org/OurTimes/suicide.htm>
- 6) Catechismus van de Katholieke Kerk (1997), paragrafen 2280-2281 en 2325
- 7) <http://www.ik-wil-dood.nl/?gclid=CJGYsaK0qjkCFYU-3godAV8eqA>
- 8) De Volkskrant, 11 okt. 2010
- 9) Nederlands Dagblad, 17 april 2011
- 10) VCPV, Vereniging voor Consultatieve Psychiatrische Verpleegkunde (nr. 4 1999)
- 11) Zelfmoord, waarom? William L. Coleman
- 12) Zelfmoord. David Wilkerson, Teen Challenge, Den Haag, 1978
- 13) Rondom de dood, dr. J. Douma van de Berg van Kampen, 1984
<http://www.worldlingo.com/ma/enwiki/nl/Suicide>
<http://www.nd.nl/artikelen/2006/augustus/25/zelfmoord-in-europa-de-genetische-factor>
<http://www.ik-wil-dood.nl/?gclid=CJGYsaK0qjkCFYU-3godAV8eqA>
<http://christiananswers.net/dutch/q-dml/dml-y038-dut.html>

Antistof voor echtscheidings

Haar mobiel gaat. Ze pakt haar telefoon: het is haar zus. "Het is hier crisis". Haar antwoord is weinig troostend: "O, het is hier ook crisis". Fatsoenshalve vraagt ze nog wat het probleem is. "Stella gaat weg bij Rik. Ze zegt niet meer gelukkig te zijn bij Rik. Stella ergert zich aan hem".

Op dat moment staat ze voor de deur van Rens, één van hun zonen, die problemen heeft, omdat hij pas ontdekt heeft dat Jantine, zijn vriendin, vreemd gaat. Hij was in tranen toen hij het haar vertelde. Sinds de tijd dat hij kind was, had ze hem niet meer zien huilen. Hij is gebroken. Ze is blij dat ze even bij hem kan zijn, dat hij haar toelaat in zijn verdriet. Hij wil wel praten. Ze vraagt hem hoe hij het te weten is gekomen. Door toeval (door God?) achterhaalde hij het geheim van zijn vriendin op haar laptop. Het overspel was toen al maanden bezig. Schoorvoetend gaf ze toe. Probeerde het aanvaardbaar nog te verbloemen. Het was niet zo ver, niet te ver gegaan, maar dat bleken leugens te zijn. Nu wilde hij de waarheid en niets dan de waarheid. Hoe was het zover gekomen? Ze was ongelukkig bij hem, maar toch weer niet, want ze wilde hem niet kwijt. Haar leven met hem wilde ze niet opgeven. Hij wist toch, dat het in haar wereldje nu eenmaal zo ging. Zelfs de zakenreizen waren ingekort vanwege het grote aantal echtscheidingen in het bedrijf. Een van haar collega's had haar versierd, of had zij hem versierd? Wat zocht ze bij deze oudere collega? Wat zocht hij bij haar? Of zijn dat irrelevante vragen? In ieder geval woog het genoeg van deze liefdesrelatie niet op tegen de kostprijs: twee relaties kapot, want de collega werd door zijn vrouw het huis uitgezet toen ze kwam te weten wat hij uitvrat. Jantine was nog bij Rens, want ze raakte psychisch zo in de war, dat Rens in zijn oude rol viel en haar troostte..... Verschillende keren had ze Rens naar zijn relatie met Jantine gevraagd. Hij had gezegd: "Jantine gaat nooit bij me weg". Ze wil ook niet weg bij hem: met hand en

tand vecht ze om haar relatie met Rens te behouden. Ze belooft met die ander te stoppen, maar al snel merkt Rens, dat ze nog steeds contact heeft met haar lover. Hij leest (alweer toevallig) een berichtje: 'lekker ding' noemt de lover haar. Zocht zij bevestiging bij deze man? Dat de man domweg op zoek was naar seks bij een aantrekkelijke meid, leek evident. Maar waarom stelde zij zich open voor zijn

avances? Wat had haar bewogen? Er waren spanningen geweest tussen Jantine en Rens, maar die waren er eigenlijk al vanaf het begin van hun relatie. Zij houdt van een wijntje, van gezelligheid, van kletsen na het werk. Vaak kwam ze 's avonds laat thuis en was hij al naar bed gegaan. Slapen lukte overigens niet als ze er nog niet was, ondanks zijn verwoede pogingen. Ook al waren ze even oud, hij

virus

Als het niet meer leuk is of als je niet meer gelukkig bent, dan kap je toch met de relatie!

had ongewild de vaderrol..... Zij voelde zich het stoute kind en vaak ging hij in een ander bed slapen. Als zij niet kon slapen, maakte ze hem wakker en als dat niet goedschiks ging dan maar kwaadschiks, en sloeg en schopte ze hem, helemaal over haar toeren. Tenslotte eindigde de ruzie in zijn armen en troostte hij haar omdat ze niet tot rust kon komen. Dit herhaalde zich week in, week uit. Het was zelfs rustig voor hem als ze op reis was. Dan kon hij eindelijk in zijn eigen ritme slapen. Hij had er vrede mee gekregen en hoopte dat vroeg of laat haar wilde haren zouden verdwijnen en ze een rustig leven met hem zou verkiezen boven een leven met vrienden en kennissen in een etablissement. Ging het haar voornamelijk om aandacht? Ging het om de wijn, dan zou ze deze ook thuis met hem kunnen drinken, dus speelden er andere dingen.

In een boek over narcisme van professor Jan Derksen las ze over echtscheidingen in deze tijd, namelijk dat de onwil of het onvermogen om met teleurstellingen om te gaan vaak leidt tot relatiebreuken en echtscheidingen, en dat als iemand als leuker wordt ervaren de remming om van partner te wisselen gering is. Want alles draait om 'leuk' of 'gelukkig'. Als het niet meer leuk is of als je niet meer gelukkig bent, dan kap je toch met de relatie! Ook mensen, die kort daarvoor elkaar nog plechtig trouw hebben beloofd, gedragen zich op deze wijze. Zoals Stella in haar relatie met Rik. Zij waren na een jarenlange relatie, kort voor hun breuk, met elkaar getrouwd en hadden een geweldig feest gegeven voor hun familie en vrienden, die allemaal het gevoel en de overtuiging hadden gekregen, dat deze relatie voor altijd was. Ook zij had genoten op het

bruiloftsfeest van Stella en Rik. Verontrustende gedachten overvielen haar. Het lijkt erop of mensen niet meer in staat zijn zich een inspanning te getroosten die helemaal niet leuk is, of niet in staat zijn even op de tanden te bijten als het eens niet lekker loopt in een relatie. Soms wordt er nog wel hulp gezocht, maar vaak gaat ook de therapeut ervan uit, dat het allemaal 'leuk' moet zijn en dat men recht heeft op geluk in de relatie. Is dat geluk er niet en zijn er zelfs factoren zoals bijvoorbeeld een diagnose van een partner (denk aan autisme), dan kan het advies zijn aan de ontevreden partner om uit het huwelijk te stappen. Immers volgens deze therapeut zijn de frustraties het gevolg van de psychische gesteldheid van de partner onveranderlijk, dus wegwezen, want het zal nooit leuk genoeg worden. Een mens heeft immers recht op geluk!

Hij/zij leeft maar een keer, je moet uit het leven zien te halen wat er in zit. Derksen, een weldenkende klinisch-psycholoog, vraagt zich af in zijn boek 'Het narcistisch ideaal' of hedonisme nog alles is wat we nastreven en of het gedaan is met de moraal. De moraal leerde ons, dat het ethisch is om ons woord te houden, niet te liegen, niet vreemd te gaan, ons in te spannen voor een hoger doel, bijvoorbeeld het gezin, ondanks het feit dat het ons bloed, zweet en tranen kost om te volharden.

Mensen lijken verleerd te hebben om frustraties te incasseren en teleurstellingen te accepteren, hoewel deze bij het leven zelf horen. Soms moeten we eerst afzien om later de vruchten van onze noeste arbeid te kunnen plukken. Zo kunnen we er zeker van zijn, dat we later, als we opgenomen zijn in een bejaarden/

verpleeghuis, onze kinderen op bezoek komen bij ons, er voor ons willen zijn als we hen nodig hebben, omdat wij er waren, toen onze kinderen ons nodig hadden. Een goede investering brengt altijd rendement op en investeren in je kind is een van de beste investeringen die je doen kunt. Maar gemakkelijk is dat niet altijd. Soms word je uit je slaap gehouden omdat je zoon van achttien met je wil praten op het moment, dat je geeuwend het licht uit wilt doen om naar bed te gaan. Lichten aan dus en praten, want het is een gouden moment: je zoon of dochter wil jou deelgenoot maken van zijn/haar gedachten en/of gevoelens. Je kunt hem of haar eindelijk vertellen hoe het leven er volgens jou uitziet, waar je kind tegen aan kan lopen, hoe je kind zich moet inspannen om zijn of haar doelen te behalen, dus frustraties moet leren incasieren. Misschien kun je eindelijk eens zijn of haar wisselende stemmingen ter sprake brengen en vragen wat er aan schort. Het is moeilijk voor mensen met narcistische trekken om de erbij horende stemmingswisselingen te verdragen, omdat het gevoel van eigenwaarde snel wordt ondermijnd en dat is voor hen moeilijk te

verdragen. De narcistische persoon moet zich goed voelen, altijd op de top leven. Was dat een van de valkuilen van Jantine?

Voelde de oudere collega de onzekerheid en frustraties aan bij zijn jongere collega en speelde hij er handig op in? Wat een

Drs. Marrie van der Feen, GZ-psycholoog

Marrie van der Feen komt uit een Gereformeerde Gemeente gezin met zeven kinderen. Het was altijd haar wens om zelf ook een groot gezin te hebben en dokter te worden. In plaats van medicijnen ging ze psychologie studeren aan de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit in Amsterdam en later in Leiden aan de Rijksuniversiteit, waar ze afstudeerde op een onderzoek naar de emotionele gevolgen van incest. Dat zette de toon voor haar latere werk. In haar jeugd heeft ze nare dingen meegemaakt, het geloof verdween naar de achtergrond, het een en ander culmineerde in een abortus op 24 jarige leeftijd. Het werd de grote omslag in haar leven. Ze schreef er de novelle "Vrijgesproken" over. De bijbel werd haar basis, God haar hemelse Vader en Jezus Christus haar redder, verlosser en zaligmaker. Ze trouwde met Rudolf van der Feen in 1970 en samen kregen ze acht kinderen. De Feenbrothers en sister waren te zien op TV ("Art in the family", "Vrije geluiden" e.a.).

Haar werk als psycholoog begon onder de paraplu van Stichting Petra in 1990 in Middelburg met de publicatie van "Het doet pijn van binnen". Het boek kreeg veel media aandacht. Later verschenen "De pijn voorbij, een weg van trauma naar kracht", "Doet het nog pijn van binnen?", "Traumaverwerking na huiselijk geweld" bij Stichting Petra, waar ook brochures over seksueel misbruik werden uitgegeven. Marrie ziet het bestrijden van (seksuele) kindermishandeling binnen het gezin en de gevolgen ervan als één van haar taken. De brochures zijn gratis verkrijgbaar.

In haar praktijk voor eerstelijns psychologische hulp werkt ze samen met haar dochter Nympha Minnaar-van der Feen, fysiotherapeut, in een klein team binnen de reguliere hulpverlening. Gezien het overweldigende aantal echtscheidingen is het voorkomen van scheiding een belangrijk aandachtspunt geworden.

Haar expertise is breed met een accent op de gevolgen van seksueel misbruik, seksuele- en relatieproblemen, post traumatische stress- en werkgerelateerde klachten en opvoeding. Binnen het kader van opvoeding is het boekje "De taak van een vader" (door Don Schmierer) verschenen (gratis verkrijgbaar) en verschijnt D.V. binnenkort "De taak van een moeder" (door Marrie van der Feen). Meer info.: www.stichtingpetra.nl.

Stichting Petra biedt psychosociale pastorale hulp:

- Psychodiagnostiek
- Psychologische hulp in de vorm van individuele gesprekstherapie bij o.a. eet- en slaapproblemen, depressie, angst- en paniek, vermoeidheid, burn-out, trauma, seksuele-, relatie-, opvoe-

dingsproblemen, rouwverwerking, psychosomatische- en spanningsklachten

- Psycho-educatie d.m.v. gesprekken, cursussen en workshops
- Preventie d.m.v. publicaties en presentaties

Kortdurende oplossingsgerichte therapieën

Om tot een duurzame gedragsverandering te komen vergt een progressieve herstructurering van denken, handelen en voelen. We gebruiken veelal de schemagerichte cognitieve gedragstherapie, die inzicht geeft in de psychische problematiek van de cliënt en gereedschap biedt om denken, gedrag en voelen te veranderen. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van oplossingsgerichte therapie (positieve psychologie). Oplossingsgerichte therapie is een vorm van kortdurende psychotherapie, die niet in de eerste plaats gericht is op probleemgedrag of klachten in het heden, maar focust op gewenst gedrag in de toekomst. Multidisciplinaire behandeling. De Gezondheidspsycholoog van Stichting Petra werkt samen met de arts, psychiater, fysiotherapeut, sociaal dienstverlener e.a. Naast deze deskundigen kunnen ook getrainde dieren worden ingezet om speciale behandeldoelen te bereiken (Animal Assisted Therapy). Gezien de sedentaire levensstijl van depressieve en angstige mensen wordt er extra aandacht besteed aan activering en lichamelijk welzijn en is de therapie behalve emotioneel cognitief ook lichaamsgericht.

Wie komen in aanmerking voor multidisciplinaire therapie?

Mensen met klachten op het gebied van slapen, werken, depressie, eten, concentratie, dissociatie, trauma, relatie, werk, fitheid etc.

opsteker voor haar, dat deze oudere collega het met haar zag zitten, tijd aan haar besteedde, zich inspande om haar zich op haar gemak te doen voelen, haar een goed gevoel te bezorgen. Ze voelde zich fijn bij hem en de stap naar het bed was gemakkelijk genomen na een fles wijn ("Alles is leuk, er is niets aan de hand"). Derksen schrijft: "Indien het realiteitsbesef van de volwassene steeds op zoek is naar iets leuks, komt dit overeen met de relatie tot de realiteit en de gevoelsbeleving van een kind. Je kunt geen serieuze bijdrage aan de samenleving of cultuur verwachten van mensen die het voortdurend leuk moeten hebben."

Integendeel: mensen die het voortdurend leuk moeten hebben of steeds gelukkig moeten zijn, laten een spoor na van door hen beschadigde levens. Denk bijvoorbeeld aan de kinderen uit huwelijken waar scheiding plaats vond zonder redenen die een scheiding rechtvaardigden. Toch klinkt overal de boodschap: je moet het leuk hebben, je moet gelukkig zijn, haal uit het leven wat er in zit, kies voor jezelf (desnoods ten koste van de ander). In de Bijbel wordt ervoor gewaarschuwd, dat er een tijd zal zijn, waar "de liefde zal verkillen". Zijn we in deze tijd beland? Gezien het aantal ongerechtvaardigde echtscheidingen: ja. "De liefde bedekt namelijk veel fouten". Ook dat kan men in de Bijbel lezen. "De liefde doet de ander geen kwaad, de liefde kwetst niemands gevoel" (1 Korintiërs 13). Als iemand liefde heeft, zal er niet vlug een scheiding tussen partners plaats vinden. Dan zoek je het geluk van de ander en dat van jezelf, want je moet ook jezelf liefhebben. Vaak kom je er dan uit, eventueel met hulp van derden en die zijn er her en der te vinden, professionele hulp, hulp door pastores, goede vrienden etc..

Belangrijke oorzaken voor scheiding: een persoonlijkheid met narcistische trekken, die gericht is op zelfverheerlijking en genot en gebrek aan liefde als moreel tekort. In de opvoeding van onze kinderen ziet men een toename van narcistische trekken ontstaan, waarbij de oriëntatie op de ander vermindert en die op het 'zelf' versterkt wordt. Men kan deze ontwikkeling ook zien als een antwoord op de eisen, die de samenleving tegenwoordig aan jongeren stelt. De uitdagingen en keuzes zijn voor de jongeren sterk toegenomen. Om dit aan te kunnen moet je behoorlijk zelfverzekerd zijn en je eigen weg kunnen gaan. Tegenwicht tegen narcisme ontstaat door een sterkere hechting aan een van de ouders. Maar in onze tijd gaat het kind vaak al van jongs af aan naar de kinderopvang, omdat moeder en vader werken, zodat de primaire hechting soms al onder druk komt. Dat kan zich later wreken in

het bemoeilijken van de overdracht op de kinderen van normen en waarden, die de ouders belangrijk vinden. Leert een jongere al vroeg dat echtscheiding uit den boze is (uitzonderingen daargelaten) en leven de ouders dit voor, dan is dat de beste antistof tegen het virus dat tot echtscheiding leidt.

Ze vraagt zich af of de relatie tussen Rens en Jantine nog te redden is. Ze houdt van Rens, maar ook van Jantine, die ze als een dochter beschouwt. Gevoelens van boosheid en verdriet wisselen elkaar af. Hoe kon Jantine dit haar zoon aandoen! Hoe moet het nu verder als Jantine een andere woning betreft? Op welk spoor gaat ze verder? Kiest ze voor trouw, stabiliteit, integriteit, liefde, het kompas van de Bijbel?

Of gaat ze op haar gevoel af en doet ze wat ze leuk vindt? Hoe denken Jantines ouders erover? Die leven hun eigen leven in het buitenland. Jantines gedrag wordt wel afgekeurd, maar ook gerelativeerd: "Ze moet nu eerst maar eens volwassen worden", "Zulke dingen gebeuren nu eenmaal, maak je er niet al te druk over", "There is more fish in the sea".

Ze kan Jantine nog niet loslaten, ook al is het een visje tussen velen. Wat vindt God ervan? Is deze relatie te redden? Ze bidt voor haar zoon en voor Jantine. Ze hoopt, dat Jantine rust zal vinden bij God, tot het inzicht zal komen, dat ze hulp van God nodig heeft en een goed kompas: de Weg, de Waarheid en het Leven.

Marrie vd Feen

Verbonden met

Inleiding

In dit artikel zullen we nadenken over het Vaderhart van God, over het ervaren van intimiteit met God en wat daarmee verband houdt. Voor sommigen best een moeilijk onderwerp.

Kent u de uitdrukking: 'Je hart volgen'? Wat hebt u altijd al graag diep in uw hart willen doen? Voor de één kan dat zijn: een zeilbootreis over de wereld maken of een opleiding journalistiek volgen, voor de ander een gezinnetje vormen, voor weer een ander de schepen achter je verbranden en met ander werk beginnen.

Dat laatste heb ik een paar jaar geleden gedaan en ik heb er geen spijt van gehad. Ik raad het een ieder van ons aan om je hart te volgen. Want dat maakt dat je gaat doen waarvoor je geschapen bent. U moet dan natuurlijk wel weten waarnaar uw hart uit gaat. Het kan soms wel eventjes

duren voordat u het weet. Een hulpmiddeltje is Matt. 6:21 waar staat: "... waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn".

Ik denk wel eens hoe erg het moet zijn om ergens te blijven zitten omwille van de zekerheid van een baan die u al jaren hebt, zonder er voldoening uit te halen. Hoe zou het zijn als u later terugkijkt op je leven?

Toch volgen de meesten in zekere zin wel hun hart. Stel dat u een andere auto koopt. Als u met uw ratio, dus met uw verstand een auto koopt, zou u bijvoorbeeld bij een Toyota uit kunnen komen...: toonaangevend in betrouwbaarheid, weinig bijtelling, etc.. Koopt u met gevoel, ja, dan komt u wellicht bij een ander merk uit die meer aanspreekt, lekkerder rijdt, wellicht meer prestige geeft e.d.. Koopt u met uw hart, dan telt het diepste van uw wezen mee, dus ook verstand en

gevoel. Beide hebben dan invloed op uw keuze. Eigenlijk staat uw hart voor alle bewuste en onbewuste drijfveren, motivaties, verlangens, verstand en gevoel.

Laten we eens kijken naar het begrip 'hart'

We lezen in Ef. 1:18 dat Paulus bidt dat ons *hart* verlicht mag worden, opdat we mogen weten hoe heerlijk de toekomst is voor ons als gelovigen en welke rijkdom God voor ons klaar heeft liggen en hoe groot Zijn kracht is die God ons ter beschikking stelt. Wat valt op? Dat we niet door rationele kennis van die toekomst, rijkdom en kracht te weten komen, maar door .. *verlichting van ons hart!* Niet door een helderder verstand, maar door een hart waar Gods licht binnen schijnt. Niet door meer kennis en inzicht, maar door Gods waarheid op hartsniveau te verstaan. U zou het *bovennatuurlijke kennis op ervaringsniveau* kunnen noemen. Als God iets op hartsniveau tot u zegt, dan weet u het. Het komt heel diep binnen; dat kan niemand van u afnemen, het is zoveel meer dan het weten van feiten.

Het is net als met de gelijkenissen. Zij waren niet bedoeld voor mensen die het allemaal precies in hun hoofd wisten, zoals de Farizeeën en Schriftgeleerden. God wilde niet dat ze daarmee aan de haal gingen. Nee, de gelijkenissen waren en zijn voor wie het evangelie vanuit hun hart verlangen te verstaan.

In Ef. 3:15 e.v. bidt Paulus voor ons dat de Heer de kracht van de Heilige Geest in ons schenkt, opdat Christus meer en meer door het *geloof in onze harten* mag gaan wonen. Dat is naar de mate dat we meer op Hem gaan vertrouwen. Dus niet door hoofdkennis woont Christus in ons gelovigen, maar door harts-kennis. Het maakt dat we onze wortels uitslaan in de liefde van Christus. Hoofdkennis zegt: "We weten dat de muren van Jericho op een bovennatuurlijke manier zijn ingestort". Kennis op hartsniveau is ook kennis, maar op een dieper niveau. Het is *bij ons binnen gekomen*, zeggen we dan. Het is kennis die ons van binnenuit verandert omdat we onszelf toegestaan hebben dat het ons raakt. Toen ik onlangs de geschiedenis van de val van de muren van Jericho las en overdacht, en me voorstelde hoe dat ging, werd ik verwonderd over de grootheid

het Vaderhart

Het is kennis die ons van binnenuit verandert omdat we onszelf toegestaan hebben dat het ons raakt.

van God. Het gaf mij hoop omdat er geen muur te hoog is, of God kan die muur in mijn leven wel slechten of tenminste hantieren! Ik geloof dat het ook muren betreft die u mogelijk tijdens het lezen van dit artikel tegenkomt.

Weet u, kennis maakt opgeblazen, tenzij de kennis gevoed wordt door liefde. En liefde is typisch iets van het hart. Het gaat zowel het verstand aan (ik kan besluiten iemand lief te hebben) *als ook* het gevoel (ik ervaar liefde). Kennis en liefde houden elkaar in evenwicht.

1 Kor. 13 maakt duidelijk dat kennis zonder de liefde niets voorstelt: die kennis is kil.

Geschapen voor intimiteit

Jesus' gebed in dit verband vinden we in Joh. 17:20-26. "Ik bid niet alleen voor hen, maar voor allen die door hun verkondiging in Mij geloven (dus Jesus bad ook

voor ons). Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals U in Mij bent en Ik in U, laat hen zo ook in Ons zijn, opdat de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden. Ik heb hen laten delen in de groetheid (NBG heerlijkheid) die U Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn zoals Wij: Ik in hen en U in Mij. Dan zullen zij volkomen één zijn en zal de wereld begrijpen dat U Mij hebt gezonden, en dat U hen liefhad zoals U Mij liefhad. Vader, U hebt hen aan Mij geschonken, laat hen dan zijn waar Ik ben. Dan zullen zij de groetheid zien die U Mij gegeven hebt omdat U Mij al liefhad voordat de wereld gegrondvest werd. Rechtvaardige Vader, de wereld kent U niet, maar Ik ken U, en zij weten dat U Mij hebt gezonden. Ik heb

hun Uw naam bekendgemaakt en dat zal Ik blijven doen, zodat de liefde waarmee U Mij liefhad in hen zal zijn en Ik in hen".

Er staat o.a. dat we geschapen zijn voor intimiteit met God en met elkaar. Onder intimiteit versta ik in dit verband: vertrouwelijkheid, open zijn naar elkaar, begrip tonen voor elkaar, je hart delen met elkaar. Dat is de bijbelse norm. Het is iets zoals vriendschap, die bijvoorbeeld heel sterk tot uiting kwam tussen David en Jonathan. Hoever zijn we van die norm afgeraakt, door welke omstandigheden van het leven ook. Maar toch, voor die intimiteit zijn we geschapen. Ik denk dat David niet een man naar Gods hart was omdat hij zo'n oorlogsheld was, goed kon dichten, of zo'n grote koning was. Nee, hij was een man naar Gods hart, omdat hij zijn Schepper in alles betrok, zijn Schepper in zijn hart liet kijken, met zijn Heer

deelde wat hem dwars zat en waarvan hij genoot. Of zoals hij het zelf noemt: *vertrouwelijke omgang* met Hem had (Ps. 25).

Jezus bidt in Johannes 17 dat we één zouden zijn zoals Hijzelf en de Vader één zijn. Eén in verscheidenheid. Kijk eens hoe één in liefde Hij met de Vader is. Hij zegt: "Ik ken U" en "de heerlijkheid die U Mij gegeven heeft" en "U heeft Mij liefgehad van voor de grondlegging der wereld af" en "U in Mij en Ik in U". Hij is één in de liefde met de Vader.

Wat betekent dit voor ons? Het gaat om de liefde die God in het HART van iedere gelovige heeft uitgestort (Rom. 5:8). Jezus bidt dan ook dat de liefde, waarmee God Hem lief heeft gehad, in ons zal zijn, zoals Hij ook in ons is. Dat is een liefde die zo groot is, dat Hijzelf zegt: "God de Vader houdt net zoveel van jou als van Mij" (Joh. 17: 23b). O, als we die waarheid eens met ons hart kunnen en gaan geloven! Dat maakt ons hart net zo brandend als die van de Emmaüsgangers. Dat maakt ons intens blij. Dat bewerkt dat we bij elkaar betrokken zijn. Eén zijn. Dan leren we verbonden te zijn met elkaar. Dat was de uitstraling van de eerste gemeente. Dat maakt, zegt de Bijbel op meerdere plaat-

sen, dat de wereld Jezus gaat erkennen! Want die liefde is zichtbaar.

Onkerkelijke mensen en jongeren zijn niet in programma's van gemeenten geïnteresseerd, maar wel in persoonlijke betrokkenheid, in oprechte liefde, in vriendschap. Ze zijn zeker geïnteresseerd in levende voorbeelden hoe je nu elke dag met God kunt leven en hoe je een gezonde intimiteit met God en elkaar kunt hebben. Ze willen zien dat je je oude buurman even helpt met boodschappen doen of zijn besneeuwde straatje schoonveegt. Ze willen zien wat het christen zijn toevoegt aan hun toch al drukke leven. Ze verlangen ten diepste naar intimiteit, omdat God dit in hun hart heeft gelegd!

Onze nood

1) Onze eerste nood: leven uit het verstand

Iemand zei eens dat in de kerk de grootste vijand van God is: het wel met je verstand geloven, maar er met je hart buiten staan. Als we niet vanuit ons hart leven, zullen we een identiteit ontwikkelen, die geworteld is in bijvoorbeeld prestaties, geld, bezit, macht, etc. en leven we vanuit ons verstand. Ik merk op dat er op het christelijke erf een grote nood bestaat, als het

gaat om het op hartsniveau ervaren van Gods Vaderhart. Het lijkt wel of talloze christenen op dit terrein minder valide zijn. Zij / wij kunnen moeilijk bij hun / ons gevoel komen, hebben moeite ermee om Gods liefde te ervaren of Hem als Vader te zien en om Gods stem te verstaan. Ik herken me wel in deze nood. Eigenlijk zijn we dan geestelijk gezien een wees.. Ik denk dat er enkele heel *wezenlijke invloeden* te benoemen zijn, zoals sommige stromingen in het Griekse denken, zoals in Handelingen 17 te lezen valt. Men had erg veel belangstelling voor nieuwe kennis. Als Paulus op de Aereopagus in Athene dan ook over de voor hen onbekende God vertelt, dan is men één en al oor: kennis, kennis! Op hartsniveau geloven? Ho maar. In de tijd van de Verlichting, vele honderden jaren later, was daar weer zo'n opleving: kennis, kennis! En in onze tijd zien we dat onze kinderen er al jong bij moeten zijn: ze moeten goed presteren: kennis, kennis! Oké, voeg er nog aan toe: vaardigheden. Maar de bijbelse, oosterse manier van denken is die van het hart. Dat omsluit zowel het verstand als het gevoel, als ook ons diepste innerlijke wezen.

Wat staat er in Spr. 3:5? Vertrouw op de Here met uw hele verstand? Nee, met uw hele *hart*! Het gaat zo verder: en steun op uw eigen inzicht niet!

Ik heb gedurende 2 jaar een dag in de week college gehad met theologen, die veel kennis van Gods Woord hadden. Maar mijn dochtertje van toen 4 jaar toonde meer met haar hart te geloven dan de theologen zoals we zien in het volgende voorbeeld. We liepen op het strand. Een zuster van 40 jaar werd wat benauwd, want het water leek ons in te sluiten. Maar mijn kleine meid zong: "Je hoeft niet bang te zijn, al gaat de storm te keer, leg maar gewoon je hand in die van onze Heer". Ze geloofde op haar kindelijke manier met haar hart. Die zuster en de genoemde theologen en laat ik mijzelf daar ook maar bij insluiten, hadden er zoveel meer moeite mee... Herkenbaar? Salomo zegt (Spr. 4:20-22): Mijn zoon, sla acht op mijn woorden... laat ze niet wijken uit uw ogen, bewaar ze diep in uw verstand? Nee, in uw hart. Wat is het effect?: leven en genezing! Toen God Zijn liefde in mijn hart is gaan schrijven (dat is jaren na mijn bekering) veranderde er gaandeweg iets van binnen. Er kwam *leven*! We beseffen veel te weinig dat we Gods liefde niet kunnen begrijpen. Dat gaat niet met het verstand. Liefde is nu eenmaal niet logisch!

2) Tweede nood: leven uit prestatie
Wat ook een kenmerk is van liefde is dat echte liefde niet te verdienen is! We doen

eigenlijk Gods liefde te kort als we ons voor Hem proberen te bewijzen. Je kunt niet je best doen om liefde te ontvangen. En toch denken velen al dan niet bewust, dat we Zijn liefde kunnen verdienen door te presteren of volgens Zijn maatstaven te leven. Maar dat is het paard achter de wagen spannen. Binnen elke religie is dat de trend: God tevreden stellen door eigen werken, door uit plichtbesef naar de kerk te gaan, of de Bijbel te lezen. Of zelfs te bidden en taken op je te nemen in Zijn Koninkrijk. Genoemde dingen zijn prima, als ze komen uit ons *hart*. Maar als

we dat niet vanuit ons hart doen, met de gedachte dat Hij dan goed voor ons zal zijn, zijn we fout bezig. Als we denken dat, als we dit niet doen, er nare dingen in ons leven gebeuren, is er iets met ons aan de hand. We zitten dan in een proces van je best doen om God zo ver proberen te krijgen, dat Hij je beloont voor het goed doen. Of bijvoorbeeld om een goed gevoel te krijgen als we iets fout hebben gedaan.

Soms hebben we weinig liefde in de gemeente ontvangen. Soms hebben onze ouders ons niet kunnen geven wat we nodig

hadden. Dan is onze neiging dat we ons best gaan doen. In ons dagelijks leven en in het gemeentelijk leven spannen we ons voortdurend in. Met ijver en inzet in alles. Met passie! Als je mij vroeger vroeg: weet je met je hoofd dat God van je houdt, dan zou ik daar een Bijbelstudie over gegeven kunnen hebben. Ja, natuurlijk. Maar als je me vroeg of ik dat ook met mijn hart wist, zou ik wellicht verteld hebben hoe geweldig het moment van mijn bekering was geweest. Maar mijn antwoord en dat van velen met mij zou 'onvoldoende' zijn geweest.. Wat erg en wat afmattend om geestelijk gezien een wees te zijn.. Want het leven is zwaar voor hen die Gods liefde niet diep in hun hart kennen en dit niet regelmatig ervaren.

Ik denk dat we als gemeente ervoor moeten waken dat er teveel nadruk ligt op gehoorzaamheid, prestaties, inzet, vorm, het uiterlijke. Dat is wat we kunnen meten. We denken dat presteren ons helpt omdat we het zo geleerd hebben om erkenning te krijgen. Maar wat we echt leerden is om zgn. 'liefde' van mensen te verdienen. Liefde die je *verdient*, is slechts een sigaar uit eigen doos. Je denkt dat het ook zo bij God gaat, maar dat is niet zo.

De oudste zoon in de gelijkenis van de verloren zoon lijkt het ook niet begrepen te hebben. Zei hij niet altijd zijn plicht gedaan te hebben? Het mooiste heeft hij gemist: de relatie met Abba!, het genieten van het goede met Hem.

Ik geloof in een andere manier van leven. Maar dan moeten we gaan begrijpen dat ons foute denkbeeld in deze mede voortkomt uit het feit dat we God gewoon niet vertrouwen, niet echt geloven dat Hij om ons geeft. Naarmate we Hem beter met het hart leren kennen, ontdekken we dat we op Zijn liefde kunnen vertrouwen. Dat geeft een enorme innerlijke vrijheid. Vrij van de dwang om te moeten presteren teneinde Gods liefde te verdienen. Vrij om ervoor te kiezen om God met heel ons hart lief te gaan hebben, om in een levende relatie met Hem te stappen.

3) Derde nood: leven met een fout beeld van God

Er zijn talloze voorbeelden te bedenken, maar laat ik het bij twee houden. Allereerst heb ik gemerkt dat velen God zien als iemand die hun verlangens moet vervullen. Hij moet als een goede fee zijn, die liefst op het door ons gekozen moment het toverstokje opsteekt om de omstandigheden voor ons prettig te doen zijn. Als dit niet gebeurt, dan zijn we teleurgesteld. Het is in deze gebroken schepping echter *niet reëel* om te verwachten dat de omstandigheden van het leven prettig zullen zijn. God belooft dat ook

niet. Vergeet niet dat God ons wil leren hoe we hier doorheen kunnen gaan met Hem, zodat je een vrede zult ervaren, die boven de omstandigheden uitstijgt. Het is waar dat God zegen belooft aan degenen die Hem volgen. Dat is de vrucht van de wandel met Hem. Maar Hij definieert de zegeningen niet zoals wij dat doen. Het zal ons enorm helpen om los te leren laten hoe wij vinden dat ons leven zou moeten verlopen. Het gaat erom dat we zoiets leren zeggen als: "Heer, ik weet niet hoe het allemaal zal gaan, maar U weet het, ik geef het over in Uw hand". Met ons hart! Dat helpt ons om niet langer te proberen om God te manipuleren zodat Hij u moet zegenen met dát specifieke huis, die baan, die verwachting die u van Hem hebt, etc..

Ook heb ik gemerkt dat sommigen God zien als iemand die uit de hemel neerkijkt om te zien wat we allemaal fout doen en om ons te straffen. Maar ook dit beeld is niet correct. Hij ziet het wel, zoals een moeder ziet dat haar zoontje van 10 ondeugend is. Maar omdat ze van hem houdt, helpt ze haar zoontje op weg om een verantwoorde zoon te worden. Dat is wat God ook doet. Het is onmogelijk om een intieme band met iemand te hebben, die je controleert en straft. Zo'n relatie is gedoemd te mislukken. Je raakt gericht op je fouten en tekortkomingen. Je zult in zo'n relatie overheerst worden door schuldgevoelens. Als God deel zou uitmaken van zo'n relatie, zullen die schuldgevoelens de mens steeds verder van Hem afduwen. Juist als we Hem het meest nodig hebben, kunnen we Hem niet toelaten. Als we Hem echter op zo'n moment zouden kunnen toestaan ons lief te hebben, en we ontdekken hoe wij in antwoord daarop van Hem zouden kunnen gaan houden, zou de relatie met God kunnen opbloeien.

Ik was het eens grondig oneens met God. Van David heb ik geleerd om gewoon heel eerlijk te zijn en ik vertelde waarover ik in Hem teleurgesteld was. Ik vertelde Hem ook eerlijk hoe ik Hem op dat moment zag, namelijk als een afstandelijke vader. Het deed me goed om mijn hart te kunnen luchten tegen Hem. Het gaf mij innerlijk ruimte en wel in die mate dat ik dacht: als Hij zo goed naar mij luistert en mij ruimte geeft, zou ik Hem wel nu wellicht kunnen zien, zoals Jezus Hem voorstelt in de gelijkenis van de verloren Zoon. Ik wandelde op dat moment in de natuur, de zon was die ochtend nog nauwelijks zichtbaar geweest. Toen hoorde ik een stem, niet met mijn oren en toch net zo duidelijk alsof het gesproken was: "Guus, mag Ik van je houden"? Een confronterende vraag. Ik was even stil. Toen ik iets later 'ja' zei, was het alsof Hij Zijn arm om mij heen sloeg. Ik ontving heel veel liefde, daar dicht bij

een boom, waar ik stond. En op dat moment brak de zon door. Een moment dat in mijn geheugen gegrift staat: God heeft Zijn liefde in mijn hart geschreven en niet alleen op dat moment. Ik heb gemerkt dat het van doorslaggevend belang is om het Vaderhart van God te kunnen ervaren en innerlijk toe te laten, al kan dat voor sommigen heel moeilijk zijn.

We zijn vaak te veel erop gericht om veel van de Heer te ontvangen, en veel te weinig relationeel met Hem te leven. Dat houdt in dat we de Heer zelf in ons hart ruimte geven, dat het er om gaat om Hem groot te maken. Lees eens in Ps. 73:25-28 hoe Asaf bij zijn Heer betrokken is.

Gods liefde en verlangen

Gods liefde kunnen we niet verdienen, want Hij is liefde, 100% liefde, zoals Hij ook 100% heilig is. Gods liefde is niet conditioneel. Er zitten geen voorwaarden aan Zijn liefde. Daarmee bedoel ik dat Gods liefde los staat van prestaties van onze kant, zoals we al hebben kunnen lezen. Dus door vaker naar de kerk te gaan, door een extra avond voor de Heer binnen of buiten de kerk actief te zijn, door meer te geven kun je Zijn liefde niet verdienen. Gods liefde is genade. De Heer schonk ons aan het Kruis genade opdat we gered zouden worden, opdat we eeuwig leven hebben, én genade voor dit tijdelijke leven. Het is volbracht! Hij houdt al intens van ons. Hij is gek op ons omdat wij door Hem geschapen zijn! Zijn liefde is zonder onderscheid des persoons. Ik denk aan Lucas 15. Van de oudste zoon kun je zeggen dat hij Gods liefde niet begrepen heeft. Van de jongste zoon kun je dat minder sterk zeggen. Hij was bepaald niet goed genoeg in zichzelf. Hij had het flink verprutst. Toch ging hij naar zijn vader nadat hij tot *bezinning* kwam, iets wat wij ook vaker zouden kunnen doen. Wat lees ik in de Bijbel? Abba staat dagelijks op de uitkijk en als dan dé dag aangebroken is dat hij zijn zoon in de verte ziet, rent hij naar hem toe, daarmee zijn waardigheid achter zich latend om zijn geliefde zoon in de armen te kunnen sluiten. In de armen sluiten? Ik zou, denk ik, eerder geneigd zijn te zeggen: neem eerst maar even een douche, dan spreken we elkaar wel verder. Maar deze vader is anders. Zo laat Jezus zien hoe God is. Het is voor ons de uitdaging de oude vertrouwde maar foute godsbeelden te vervangen door de bijbelse godsbeelden. Het zou je misschien helpen dat oude beeld van God te schrijven op een lelijk kopje en dat aan gruzelementen te gooien. Voel wat er dan door je heen gaat. Schrijf dan wel op een ander kopje hoe je Hem voortaan wilt zien.. God, die enerzijds de Heilige, Almachtige is, die op de Troon zit, is ten behoeve van ons voorstellingsvermogen door Jezus Zelf

afgeschilderd als die betrokken, warme Vader, die verlangt naar de ontmoeting met Zijn zoon/dochter. Met U die in Hem gelooft.

Enkele teksten. "Hij heeft u lief" (Joh. 3:16). "Is Hij niet uw Vader, die u geschapen heeft, die u gemaakt heeft en toebereid"? (Deut. 32:6 (zie o.a. ook Ps. 139)). "Hij heeft uit Zijn hart kinderen grootgebracht en opgevoed, maar zij wilden niet bij Hem zijn" (Jes. 1:2). "Hij heeft gezegd: Hoe zal Ik u onder de zonen rekenen en u een uitgezocht land geven, de allersierlijkste erve der volkeren! En Ik had gedacht, dat gij Mij zou noemen: Mijn Vader ..." (Jer. 3:19). Dit gaat niet

alleen Israël aan, want Hij zegt: "Ik zal u tot Vader zijn en gij zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Here, de Almachtige", (2 Kor. 6:18). Hoe groot is Zijn verlangen naar ons. Wij zijn kinderen én erfgenamen (Gal. 4). Daaraan mogen wij onze identiteit ontleen. We mogen met opgeheven hoofden als zonen en dochters van de Heer leven!

Gods liefde ervaren

Een sleutel om een fijne relatie met God te ervaren is dat we gaan beseffen dat het er niet in de eerste plaats om gaat hoeveel wij van Hem houden, maar hoeveel Hij van ons houdt. Om die reden heb ik enkele teksten genoemd, die beter kunnen

'landen' als we Gods liefde kunnen binnenlaten. Ik besef dat dit voor velen niet gemakkelijk is, omdat we door teleurstellingen en nare ervaringen geneigd zijn muren te bouwen.

Een andere sleutel om Gods liefde, op Zijn manier aan jou geschonken, binnen te laten komen, is door het te ervaren. Ik besef dat het soms heel moeilijk kan zijn. Die liefde kan rechtstreeks zijn, zoals zojuist gezegd, maar ook door mensen heen. Mensen noem ik in dit verband graag Gods grondpersoneel. Het gaat er om te leren liefde toe te laten, al kan dat onwennig aanvoelen, vooral als u/je daar weinig of geen ervaringen mee hebt. Alleen al het ontvangen van een hug, wat langer dan sommigen doen als ze elkaar begroeten, kan zoveel losmaken! Ik heb gemerkt hoe helend dat kan zijn, als je je veilig kunt voelen. In het pastoraat hoor ik soms wel: "Dat moment was de omkeer in mijn proces!" En het is voor ons ook zo eenvoudig om te doen bij elkaar! Degene die als veilig persoon een hug geeft, hoeft maar weinig te zeggen, soms alleen maar een paar bemoedigende woorden. Of soms helemaal niets en in stilte degene zegenen aan wie je de hug geeft. Het heeft mij geholpen om gelegenheden te zoeken en te benutten om dit te gaan ervaren. Ik heb tallozen zien huilen als een kind, toen ze hun muren konden laten vallen en Gods liefde door Gods grondpersoneel heen konden binnen laten komen.

We zijn geschapen voor intimiteit. Daarom is het van belang om geborgenheid bij Abba te vinden, en is het nodig om vrij komen van schaamte, van afwijzing die we ervaren hebben in relaties vanwege het idee dat we tekort schieten. Ook mogen we vrij komen van het plichtsbesef, waardoor we zelfgerechtigheid blijven bewerken.

Gun uzelf daarin de tijd. Als u een vlinder wilt helpen uit de cocon te voorschijn te komen, zal hij krachteloos zijn. Hij moet het hele proces doorlopen om vleugels te krijgen om te vliegen. Zo ook wij. Gaandeweg leren we om Hem te volgen in de mate dat Hij zich aan ons openbaart. Dan zal Hij voor ons zorgen in dat proces!

Gods liefde ervaren kan het best in een veilige setting van gemeentelijke bijeenkomsten en ook daarbuiten, waar twee of drie in Zijn Naam samen zijn en waar niet geoordeeld wordt en waar we elkaar geen wetten opleggen. Onlangs hoorde ik dat iemand na veel strijd ervoor uitkwam homofiele gevoelens te hebben. Hij was niet praktiserend. Hij moest zijn taak in de muziek in de gemeente neerleggen, want dat zou de gemeente besmetten.. Wat verdrietig. Een setting in de gemeente is

pas veilig, als u er met al je emoties en uw beperkingen en zelfs zonden (waar overigens bij deze man geen sprake van was) vrij kunt komen. Begrip voor uw strijd en moeite ontvangt. Hulp om weerstand te bieden aan wat eventueel niet goed is. Daar kunnen we elkaar helpen om op Vader te vertrouwen. Daar kunt u uw verhaal doen, zonder een of ander 'geestelijk' antwoord te krijgen. Want u hebt slechts behoefte aan een beetje begrip en een luisterend oor.

"Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, als broeders in vrede met elkaar omgaan / tezamen wonen. Dat is net zo kostbaar als de olie waarmee Aäron werd gezalfd en die van zijn baard af op zijn kleding vloeide. Het is net zo kostbaar als de dauw die van de berg Hermon neerstroomt op de bergen van Jeruzalem. Dat is de plaats waaraan de HERE Zijn zegen verbindt en het leven tot in eeuwigheid" (Ps. 133).

Wij vormen en zijn met elkaar Gods huis. Daar gelden als normen: het aanvaarden van elkaar, het mogen maken van fouten zonder er op afgerekend te worden of er om veroordeeld te worden. Daar kunnen fouten erkend worden en wordt vergeving geschonken. Daar klopt Abba's Vaderhart en is er liefde, betrokkenheid, warmte, veiligheid. Hier is een plek waar we het besef kunnen ontwikkelen dat we geliefd zijn. Dan zal het ook makkelijker worden om te groeien in het zo wezenlijke besef, diep van binnen, altijd een door God geliefd kind te zijn. Zoek een plekje waar u dit alles kunt vinden, ga naar plaatsen waar dit geboden wordt en waar u discipelschap leert uit aanschouwelijk onderwijs binnen liefhebbende relaties in Gods Koninkrijk. Ik geloof dat u er dan ook meer naar verlangt om Gods Vaderhart meer en meer te leren kennen, en zult leren leven en genieten van de intimiteit met Hem.

Slot

Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. Wat wilt u vandaag ten diepste willen? Ik daag u uit om Christus uw schat te laten zijn, zodat uw hart erop gericht zal zijn om Zijn Vaderhart te leren kennen, diep van binnen. Mag Hij u liefhebben? Wilt u de norm van Gods huis delen met anderen?

De Here zegene u.

Guus Molenaar

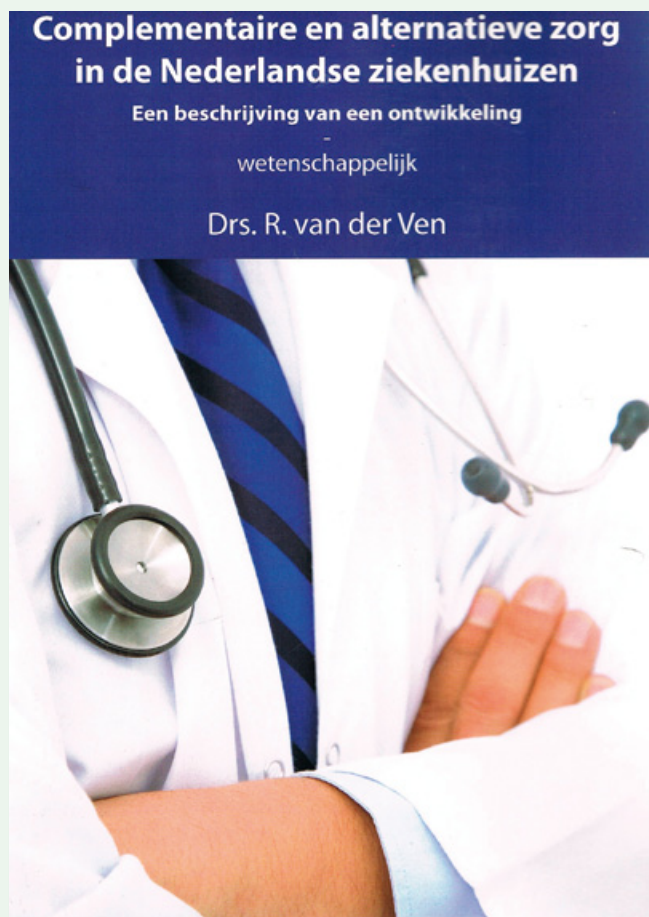
Guus Molenaar is voormalig voorganger en geeft psycho-pastorale trainingen- en hulpverlening en (trauma) therapie en houdt spreekbeurten. Zie verder de website www.inperspectief-counseling.nl

Complementaire en alternatieve zorg in de Nederlandse ziekenhuizen

Een beschrijving van een ontwikkeling door drs. R van der Ven.

In onze huidige samenleving, met een groeiend aantal chronisch zieken, wordt de roep om een meer persoonlijke en warme medische zorg steeds luider. Deze zogenoemde 'High Touch' stelt de mens als geheel centraal en niet meer als alleen de kwaal of het ziektebeeld. Deze holistische benadering past naadloos bij het motto van het Planetree-concept, namelijk: 'Putting patients first'. Een aantal Nederlandse ziekenhuizen en zorginstellingen hebben zich al bij dit concept aangesloten, waar naast de reguliere zorg meer ruimte is voor complementaire en alternatieve zorg. Deze complementaire zorg komt niet in de plaats van de reguliere zorg maar vult deze aan, waarbij de aandacht verschuift van cure naar

care. Deze ontwikkeling is in meerdere of mindere mate momenteel ook in andere ziekenhuizen en zorginstellingen (zonder de Planetreesignatuur) merkbaar. Zo bestaat er in tegenstelling tot vroeger een grotere openheid voor zaken als mindfulness, aromaverleving, therapeutic touch, yoga, massagetherapie, visualisatieoefeningen, hypnose en dergelijke. Daarnaast is er meer aandacht voor de inrichting, een helende omgeving met rusthoekjes, harmonische kleuren, natuur enzovoorts. In dit boek volgt een heldere beschrijving van deze ontwikkeling.

Van der Ven heeft alternatieve therapieën wetenschappelijk en Bijbels getoetst in het in juni 2011 te verschijnen boek *Genezing uit het Oosten*. Alternatieve therapieën getoetst (uitgeverij Voorhoeve te Utrecht). Dit is een werk dat geschikt is voor een breed publiek.

Extra informatie

Beschikbaarheid:	Leverbaar
Productsoort:	Paperback
Onderwerp:	Maatschappij
Uitgever:	Johannes Multimedia / JMM
Omvang:	298 pag. 17 x 24 cm
ISBN/Art.nr.:	9789057983986
Verkrijgbaar in de webshop www.stichting-promise.nl	

Genezing uit het Oosten? Alternatieve therapieën getoetst

Door Ruud van der Ven

Binnen de reguliere gezondheidszorg worden alternatieve therapieën steeds meer gemeengoed. Wat is de herkomst, de achtergrond? En wat is de therapeutische waarde ervan? Alternatieve therapieën hebben vaak een achtergrond in oosterse godsdiensten. Vormen ze een bedreiging voor christenen? Genezing uit het Oosten? biedt wetenschappelijke en bijbelse toetsing. Aan de orde komen zo'n 30 therapieën waaronder acupunctuur, chiropractie, kinesiologie, reiki en mindfulness. Drs. Ruud van der Ven is arts en studeerde theologie. Hij is docent geweest aan de Evangelische Theologische Hogeschool en verzorgt lezingen en spreekbeurten over onderwerpen rond geloof en gezondheid. Hij heeft verschillende boeken op zijn naam staan.

Paperback, 15 x 23 cm, ca. 320 blz. € 22,50
ISBN 978 90 297 9687 3 verkrijgbaar in de webshop vanaf 15 juli 2011 www.stichting-promise.nl

Bevroren pijn ontdooïd!

Door John Hofman

Een boek wat de gevolgen van trauma's beschrijft en oplossingen geeft vooral in pastorale zin. Velen zijn diep van binnen bevroren. Uiterlijk lijkt er weinig aan de hand. We overleven. Maar van binnen zit er pijn, boosheid en leegte, wanhoop en verdriet. Om te overleven zetten we een masker op en parkeren de pijn. Vaak ontstaan psychosomatische klachten. In dit boek vindt u oplossingen aangeboden hoe pastoraal om te gaan met die emoties.

Het bestaat uit drie delen. Het eerste deel behandelt de oorzaken van pijn en bevrorenheid. In het tweede deel wordt de identiteit beschreven, datgene wat ons tot mens maakt. En in het laatste deel worden de bronnen van genezing en herstel besproken.

John Hofman is uitgever, autodidact en ervaringsdeskundige
Prijs € 14,95, 192 pagina's isbn 978-90-77412-55-8 ook verkrijgbaar in de webshop www.stichting-promise.nl

Quantum Touch

Dit artikel is een hoofdstuk uit het nieuwe boek van drs Ruud vd Ven: Genezing uit het Oosten? Een boek wat alternatieve therapieën binnen de reguliere gezondheidszorg toetst. Wat is de herkomst en achtergrond van een methode? En wat is de therapeutische waarde ervan? Alternatieve therapieën hebben vaak een achtergrond in oosterse godsdiensten. Vormen ze een bedreiging voor christenen? Genezing uit het Oosten? biedt wetenschappelijke en bijbelse toetsing. Aan de orde komen zo'n 30 therapieën waaronder acupunctuur, chiropractie, kinesiologie, reiki en mindfulness. In dit artikel word gekeken naar wortels en werking van Quantum Touch

Inleiding

Richard Gordon, die de methode van quantum touch ontwikkeld heeft, vertelt: 'Ruim 30 jaar geleden was ik bezorgd over mijn talrijke symptomen die op een slechte gezondheid wezen, en mijn arts raadde me aan om te wachten tot er zich 'ergere' klachten zouden ontwikkelen. Voor mij klonk dat net als: "wacht maar

tot je motor zich opblaast" terwijl er alleen een raar geluidje onder de motorkap te horen is. Ik ging naar Christos School van het Natuurlijke Helen in Taos, New Mexico, waar ik lessen volgde in therapeutische massage, geestelijk helen en kruidengeneeskunde. Ook maakte ik kennis met de polariteitstherapie. Ik schreef het boek *Your healing hands*¹ (1978), dat een bestseller werd en in negen talen is vertaald.'

Toen Gordon in 1978 de succesvolle healer Robert Rasmussen ontmoette, kon hij zijn ogen bijna niet geloven toen hij het effect zag van een zachte aanraking door Rasmussen van de rug van een vrouw met zware scoliose: 'De beenderen begonnen spontaan te bewegen, haar heupen lijnden zich uit, de achterhoofdsrand rechtte zich en binnen ongeveer 20 minuten was de scoliose een heel stuk rechter.'

Gordon leerde met een intense concentra-

tie en ademhaling hetzelfde te bereiken. Zo is quantum touch ontstaan.

De achterkaf van *Quantum Touch: een doorbraak in het genezen met je handen*² (2006) van Gordon vermeldt: 'Quantum-Touch is een belangrijke doorbraak in de kunst van het genezen met de handen. Of je nu chiropractor, fysiotherapeut, energetisch genezer bent, aan lichaamswerk doet of in een ander medisch beroep werkzaam bent, met quantum-touch kun je een dimensie aan je werk toevoegen die tot nu toe onmogelijk leek³. In dit boek maak je kennis met speciale adem- en lichaamsconcentratietechnieken, waarmee je je energie op een zodanig niveau kunt brengen dat een lichte aanraking al voldoende is om houdingscorrecties te bewerkstelligen. Botten vallen na aanraking spontaan in hun juiste positie terug. Pijn en ontstekingen verminderen en genezingsprocessen verlopen sneller. Kinderen kunnen het zich spelenderwijs eigen maken, zo simpel is de techniek, maar toegepast door artsen, acupuncturisten en in de

Quantum-touch gaat uit van invloed op het zelfgenezend vermogen van een lichaam.

chiropraxie heeft het een enorm effect.’ Een Nederlandse quantum touch therapeute, van oorsprong wijkverpleegkundige, legt uit: ‘De persoon die quantum touch geeft haalt de energie, feitelijk de universele kosmische energie Chi of prana, uit de aarde en omgeving en laat deze door zich heen stromen. Gecombineerd met een bepaalde manier van ademen wordt deze energie aan de patiënt doorgegeven op die plaatsen waar het nodig is. Door de hoge resonantie is deze energie-overdracht erg krachtig. De lichaamsdelen die op deze manier “aangeraakt” worden kunnen onmiddellijk gaan reageren met verandering van houding in rug, heupen, benen, nek en schouders. Vaak kan de cliënt reageren met bewegen, schommelen, draaien of trillen. Het lijkt of de behandelaar dit veroorzaakt of duwt, maar het is de cliënt zelf die toestaat wat er op dit moment gaat gebeuren. Quantum touch geeft verder vermindering van pijn, een snellere genezing van botbreuken en ontstekingen en herstel van de energiebalans.’ De duur van een behandeling bedraagt een half tot één uur.

Een basisworkshop quantum touch op level I duurt 2 dagen.

Een opleiding tot quantum touch therapeut bestaat uit 2 basisworkshops en 1 geavanceerde workshop ofwel level II, waarin dieper ingegaan wordt op het werken met de 12 chakra's. De opleiding tot quantum touch trainer bestaat uit nog eens 4 basisworkshops en 1 geavanceerde workshop.

Basis van quantum touch

Gordon noemde de methode quantum touch omdat volgens hem op quantum-, subatomisch niveau behandeld werd; dat is dieper dan cel- en DNA-niveau. Hij haalt in dit verband de bekende Indiase arts Deepak Chopra aan: ‘Om het zelfhelend vermogen te stimuleren moet je voorbij alle grofstoffelijke niveaus van het lichaam gaan – cellen, weefsels, organen en systemen – om bij de verbinding te komen tussen geest en materie, het punt waarop bewustzijn een effect begint te hebben.’ Dit punt zou, aldus Gordon, voor ons toegankelijk zijn via onze liefde en intentie.

Quantum-touch gaat uit van invloed op het zelfgenezend vermogen van een lichaam. Het is niet de beoefenaar die geneest, maar de persoon die de energie ontvangt geneest zichzelf.

De methode gaat uit van het aanbieden van ‘levenskrachtenergie’ waarbij de beoefenaar zich dient te focussen op het versterken van de eigen energie met oefeningen voor ademhaling en lichaamsbewustzijn⁴. Als twee dingen in

verschillende frequenties trillen, neigen deze trillingen ernaar zich op elkaar af te stemmen. Zo zou de hoge trilling van de beoefenaar de lage trilling van een gebied van pijn, spanning of ontsteking bij de patiënt overstemmen en bijdragen tot genezing.

Wetenschap van quantum touch

Gordon noemt quantum touch ‘de wetenschap van de levensenergie’. De website van Nederlandse quantum touch instructeurs⁵ legt uit: ‘Levenskrachtenergie blijkt een heel ander soort energie te zijn dan energie uit elektriciteit. De wetenschap heeft op dit moment nog geen instrumenten om deze energie te meten. Deze energie lijkt ook niet te beantwoorden aan de natuurkundige wetten

waarmee we bekend zijn.’

Omdat bij quantum touch sprake is van geestelijke levensenergie, zoals Chi en prana, is de term ‘wetenschap’ van de levensenergie misleidend en onwaar en bedoelt deze kennelijk een wetenschappelijk cachet aan de methode te geven.

Volgens de behandelaars zou de methode zeer effectief zijn bij het verminderen van pijn, het versnellen van het genezingsproces bij diverse ziekten zoals ontstekingen na verwondingen, het herstellen van gedeformeerde structuren als scheefstand van wervels en botten⁶ en zou het leiden tot ontspanning waaronder slaapverbetering en sneller en dieper in meditatie komen⁷. Ook zou quantum touch leiden tot spirituele of uittredingservaringen.

Quantum touch is een energetische geneeswijze, die niet werkt met (kwantum)fysische energie maar met geestelijke energie.

Er zijn geen onafhankelijke wetenschappelijke studies bekend die deze claims kunnen bevestigen.

Spirituele kanten van quantum touch?

Quantum touch is een energetische geneeswijze, die niet werkt met (kwantum)fysische energie maar met geestelijke energie.

Gaandeweg ontwikkelt een quantum touch-beoefenaar paranormale vermogens.

Bij nadere beschouwing komen we al snel occulte elementen tegen bij deze methode, zoals creatieve visualisatie, meditatie, advies en hulp vragen aan geleidegidsen.

Om de energiestroom te versterken adviseert Gordon in *Quantum Touch*: een doorbraak in het genezen met je handen diverse aanvullende technieken:

- 1 kies ervoor liefde en dankbaarheid te voelen,
- 2 koester positieve verwachtingen,
- 3 vertrouw!
- 4 vraag hulp 'aan een hogere macht, hoe je die ook ervaart', aan het hogere zelf, engelen, gidsen of spirituele leraren,
- 5 geef je helemaal⁸,
- 6 ga het verleden healen door bijvoorbeeld terug te gaan naar de kinderfase, de kleine baby die tekort gekomen is aan fysieke aanraking 'in de handen

- nemen en energie geven',
- 7 creëer wervelende energie via visualisatie en intentie,
- 8 werk met chakra's, kleuren en tonen,
- 9 laat de cliënt zijn eigen vibratieniveau verhogen door ademhaling en visualisatie,
- 10 werk met de chakra's acht tot en met twaalf,
- 11 organiseer groepsessies; bij de groepshealingstechniek *De Zonnester*⁹ zouden deelnemers mooie en indrukwekkende spirituele ervaringen opdoen en bijzonder rustige bewustzijnstoestanden en uittredingservaringen meemaken.

Gordon onthult dat hij bepaalde meditatietechnieken leerde van een 'geestelijk leraar' met de naam Lazaris. Dit is een niet-fysieke entiteit die voor het eerst op 3 oktober 1974 begon te channelen door Jach Pursel. Via deze geest leerde Gordon de chakra's 8-12 kennen, die werkelijkheden vertegenwoordigen op het astrale vlak (chakra 8), het thuis van je hogere zelf (chakra 9), het niveau wat waarlijk werkelijk is en voorbij de illusie gaat die we ervaren (chakra 10), de ziel en de geest (chakra 11) en het niveau van je persoonlijke relatie met God, het Universum, de Godin, Alles Wat Is, de Grote Geest (chakra 12).

In *Alert: Christian family encounters "Quantum Touch"*¹⁰ wordt door Lighthouse Trails¹¹ (Newsletter 27 april 2009) quantum touch tegen het licht gehouden. Het ging hierin om een 21-jarige jongen, een toegewijde christen, die vanwege een auto-ongeval in het verleden geregeld fysiotherapie diende te ondergaan. Recent werd hij behandeld door een voor hem onbekende fysiotherapeut, die tijdens de behandeling leek te mediteren en een vorm van therapeutisch touch toepaste, wat bij navraag quantum touch bleek te zijn. Ondanks de neutraal klinkende naam was de jongen toch bezorgd en sprak er met zijn ouders over. Toen zij hierover vragen stelden aan christenonderzoeker Ray Yungen van Lighthouse Trails reageerde deze zeer geschokt.

In zijn boek *For many shall come in my name*¹² (2007) had Yungen namelijk reeds uitgebreid gesproken over deze 'spirituele leraar' Lazaris, een geleidegeest, over workshops met Blendings, dat wil zeggen opgaan in en één worden met Lazaris, en over de eerste ontmoeting die channeler Jach Pursel had met deze entiteit. Hij vertelt hoe Pursel vroeg in de avond twee uren mediteerde toen plots in aanwezigheid van zijn vrouw een entiteit met een krachtige stem door hem heen gesproken had. Zijn vrouw schreef snel op hoe de entiteit zich bekend maakte als Lazaris

en twee weken van hun tijd vroeg om boodschappen te kunnen channelen naar Jach. Tevens kreeg zij instructies hoe haar man gemakkelijker in trance kon geraken. Ten slotte verzekerde Lazaris hen dat deze ervaring nooit schadelijk zou uitpakken en dat – hoewel hij geen lichaam noch tijd had – hun medewerking zeer op prijs stelde en er nooit misbruik van zou maken.

Yungen's conclusie was duidelijk: Lazaris was een demon, die Pursel inspireerde tot een populair boek over healing dat vele gezondheidszorgers in Noord-Amerika en meer dan 43 landen occult beïnvloed heeft.

De jongen van het voorbeeld, die onwetend de quantum touch behandeling had ondergaan, bad samen met zijn ouders om elke eventuele invloed van de behandeling af te wijzen en om reiniging door de Here Jezus (1 Joh. 1:9,4:4).

Een uitgebreide Bijbelse weerlegging van deze methode volgt eigenlijk automatisch uit het verband van de voorgaande hoofdstukken over reiki, therapeutic

touch en healing touch. Hoofdstuk 11, Quantum touch, is niet los te lezen van de voorgaande hoofdstukken. Bij elke geneeswijze is in het vierde onderdeel, de spirituele kanten, de Bijbelse weerlegging opgenomen. Om niet in herhaling te vallen zijn reeds eerder behandelde zaken niet opnieuw vermeld. Een belangrijke nieuwe factor, die aangevoerd wordt, is de vermelding van de bron waaruit Gordon in belangrijke mate put: de geleidegeest (lees: demon) Lazaris. Hierbij lichten direct teksten op als Leviticus 19:31, 20:6,27 en Deut. 18:11.

Reiki, therapeutic touch en quantum touch vallen alle in de categorie chakra-healing. Het chakra-systeem is gebaseerd op de spirituele perceptie dat de mens God is (Gen. 3:5).

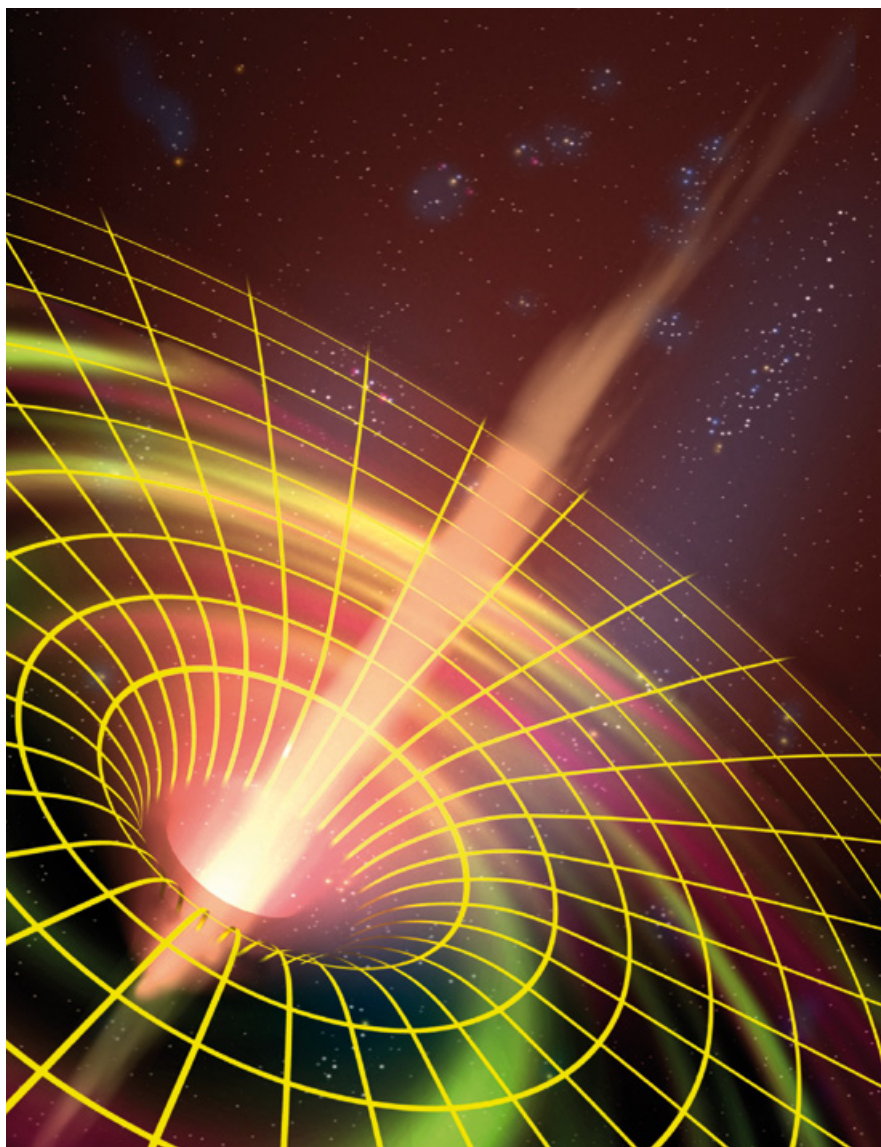
Er bestaat nog een methode van super-quantum touch, de zogenaamde Quantum-Engelheilung, ontwikkeld rond 2005 door Eva-Maria Mora, die in Kassel een cursus van vier dagen aanbiedt met uitgebreide lichaamsbewustzijnsoefeningen

gen, chakrameditatie en -reiniging en gedachtenoefeningen. Cursisten krijgen een stoomcursus in helderziendheid en energetisch helen en reinigen van aura's en chakra's met de hulp van (aarts) engelen met wie ze leren communiceren – onder andere door middel van automatisch schrift – en zich te verbinden (Engelatmung). Hierbij zou het zo zijn dat Gabriël gespecialiseerd was in problemen met zwangerschap en geboorte, Azraël in rouwverwerking en Michaël in angst en nervositeit.

Drs. Ruud van der Ven is arts en studeerde theologie. Hij is docent geweest aan de Evangelische Theologische Hogeschool en verzorgt lezingen en spreektbeurten over onderwerpen rond geloof en gezondheid. Hij heeft verschillende boeken op zijn naam staan.

Noten

- 1 Jouw helende handen.
- 2 1e druk.
- 3 Quantum touch zou iedere andere therapie versterken: acupunctuur, chiropractie, osteopathie, cranio-sacraaltherapie, kinesiologie, Qigong, massagetherapie, reiki die wordt versterkt tot turbo-reiki of speedy-reiki.
- 4 Het verhogen van de trillingsfrequentie van de energie zou ervoor zorgen dat iemand zich 'lichter', beter en gezonder gaat voelen.
- 5 www.qtouch.nl
- 6 Door scheefstand en subluxaties zouden chakra's negatief beïnvloed worden en de energie niet meer in staat zijn om ongehinderd door het lichaam te stromen.
- 7 Bij quantum touch zouden ook afstandsbehandelingen mogelijk zijn. Zo had neurochirurg dr. Norman Shealey ontdekt hoe op het EEG duidelijke veranderingen te zien waren bij afstandsbehandeling door deze 'superhealers'. Toen Gordon een afstandhealing gaf bij een oudere man zag Shealey dat er na vijf minuten een belangrijke toename was van delta-activiteit (op het EEG) en na 30 minuten (aan het eind van de healing) alle hersengolfactiviteit sterk tot rust gekomen bleek te zijn (een EEG zoals Shealey die wel zag bij hersendood).
- 8 'Je helemaal geven kan betekenen dat je alle andere gedachten loslaat, dat je je concentreert op je ademhaling en die verbindt met de sensaties in je handen, dat je ik niet in de weg zit en dat je zelfs geen idee hebt van tijd en plaats. Soms wanneer je je helemaal geeft, kun je je voelen alsof je volledig in het proces verdwijnt ...'
- 9 Op de grond liggende personen vormen, elkaars voeten vasthoudend, een stervormige figuur.
- 10 Pas op: christelijk gezin in aanraking met 'Quantum Touch'.
- 11 Christelijke organisatie, in 2002 opgericht met het doel de gevaren van de nieuwe spiritualiteit, die ook de christelijke kerken binnendringt, te ontmaskeren.
- 12 Want velen zullen komen in mijn naam.

Christelijke assertiviteitstraining, Najaar 2011

Vanaf ma.12 sept 2011 (10 maandagavonden) en do 15 sept 2011 t/m 1 dec 2011 (10 donderdagmiddagen) starten er weer een twee nieuwe trainingen. De maandagtraining is van 19.30- 22.00uur; de donderdagtraining is van 13.00-15.30uur) Deze training waarin sociale vaardigheden gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflictantering en identiteit.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

- Je identiteit als Christen
- Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met "de onderste weg gaan";
- Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie;
- Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?;
- Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?;
- Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?;
- Hoe ga ik om met agressiviteit

De leermethodes voor deze training zijn:

- Verschillende soorten rollenspelen,
- Bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen,
- Verbale en non- verbale communicatie training,
- Ontspanningstechnieken, groepsgesprekken,
- Bijbelstudies en huiswerkopdrachten.
- In sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining. Iedere les bestaat uit een theoretische gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd,

besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

Gerard Feller Coby Feller

Psychosomatische fysiotherapeut Psychosomatisch oefentherapeute pastoraal counselor.

Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is. Verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden te gaan werken U kunt zich Inschrijven of meer info vragen via tel. 0348-561419 of 563359.

De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater

Data training najaar 2011: (maandagavonden)

Sept: 12, 19, 26 / Okt: 3, 10, 24, 31 / Nov: 14, 21, 28

Data training najaar 2011: (donderdagmiddagen)

Sept: 15, 22, 29 / Okt: 6, 13, 27 / Nov: 3, 17, 24 / Dec: 1

Stuur ons een email naar info@pastoraat.com voor meer informatie of om u op te geven voor de cursus, of bel telefoon 0348-561419 of 563359

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap € 310 (alleen voor particulieren) te

voldoen vóór aanvang van de cursus op bankrek. 35.23.13.498 tnv G.P.M. Feller te Oudewater. Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Toetsen van alternatieve en complementaire geneeswijzen

In Oudewater van 13 sept- 25 okt.

Inleiding

In iedere kerk of gemeente komen in het pastoraat vaak vragen over hoe om te gaan met veel alternatieve en complementaire geneeswijzen. Vaak wordt niet herkend dat een geestelijke groei in geloof belemmerd wordt door verkeerde bindingen, die ontstaan door occulte contacten in de gezondheidszorg. Ook in het evangeliseren het bereiken van mensen buiten de kerk kan dit een belemmerende factor zijn. Deze cursus geeft inzicht in het denken en handelen van

Stress te lijf

leer uw lichamelijke spanningsignalen te herkennen en paniekstoornissen te voorkomen.

4 dinsdagavonden in nov.dec 2011

In het therapeutisch centrum Oudewater van 19.30uur- 22.00 Lange Burchwal 80 tel.0348 561419 of 567670 Als bijbelgetrouwe christenen wijzen we de yogaoefeningen af. Toch vinden we in deze cursus een verantwoord Bijbels alternatief waarin we op een goede manier ook aan lichaams oefeningen ter ontspanning kunnen werken Wat zijn de spanningsignalen, die je kunt herkennen? En hoe staan deze met elkaar in verband? Zo laten we in het kort op eenvoudige wijze iets zien van de werking (fysiologie) van spieren, houding, ademhaling om de lichaams oefeningen beter te begrijpen en zo ook beter te kunnen oefenen. Daarin komen oefeningen zoals spierontspanningsoefeningen, adem oefeningen en houdingsoefeningen aan de orde die ons helpen meer inzicht en controle uit te oefenen op onze lichamelijke spanningen en gezondheid.

Lesprogramma

dinsdag 15 nov. 19.30-22.00 uur – Voorstellen, Oefeningen om te bepalen of u goed lichamenlijk kunt ontspannen en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress

- dinsdag 22 nov 19.30-22.00 Spierontspanning + houding en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress
- dinsdag 29 nov Adem oefeningen in relatie met spanningen en korte interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress
- dinsdag 6 dec Interactieve studie over stress , de gevolgen en de mogelijkheden om hier op een psychosociale, en geestelijke wijze mee om te gaan.

Cursusleiding

Gerard en Coby Feller, pastoraal counselor, fysiotherapeut, psychosomatisch oefentherapeute

Cursuskosten

De kosten voor de cursus van 4 dinsdagavonden, inclusief koffie/thee en cursusboek bedragen € 130,-.

veel van de 'verkeerde alternatieven' juist omdat er tegenwoordig veel occulte technieken in de reguliere gezondheidszorg geïntegreerd worden is meer up to date kennis noodzakelijk. Stichting Promise heeft in de afgelopen 26 jaar die kennis verzameld en steeds geactualiseerd. Het is een onmisbaar gereedschap in het uitoefenen van een pastorale bediening, anderen niet in het pastoraat werkzamen belangstellenden zijn ook van harte welkom

Cursus info

- 6 dinsdagavonden sept/okt 1 2011 van 19.30-21.30uur
- De cursus wordt gehouden in het Therapeutisch centrum Oudewater Lange Burchwal 80, 3421 SM , tel. 0348 563359 of 567670
- Docent: Gerard Feller
- Kosten: € 185,- inclusief alle hands out, reader, koffie/thee , min. aantal deelnemers 10

Deelnemers ontvangen een **certificaat van deelname**

indeling lesavonden

- 13 sept.2011 – Inleiding gezondheid, mensbeelden, Yoga: oude en nieuwe technieken, bijbelse toetsing+ vragen.
- 20 sept.2011 – Taoïstische geneeswijzen zoals: acupunctuur, Feng Shui, Voet-reflexologie, Iriscopie
- 27 sept febr 2011 – Magnetisme en kosmische energie zoals: magnetisme, Reiki, Therapeutic Touch, Chakra-balancing, homeopathie, bijbelse toetsing+ vragen
- 4 okt. 2011 – Bewustzijnsveranderende methodes zoals : hypnose, visualisatie en geleide fantasie, nlp= neurolinguïstisch programmeren, bijbelse toetsing + vragen
- 11 okt t 2011 – Waarzeggerij, medische astrologie, en hekserij, binnen de gezondheidszorg, bijbelse toetsing+vragen
- 25 okt 2011 – Weg tot bevrijding, bijbelse alternatieven, Hoe kan ik helpen.

info/opgave klik hier

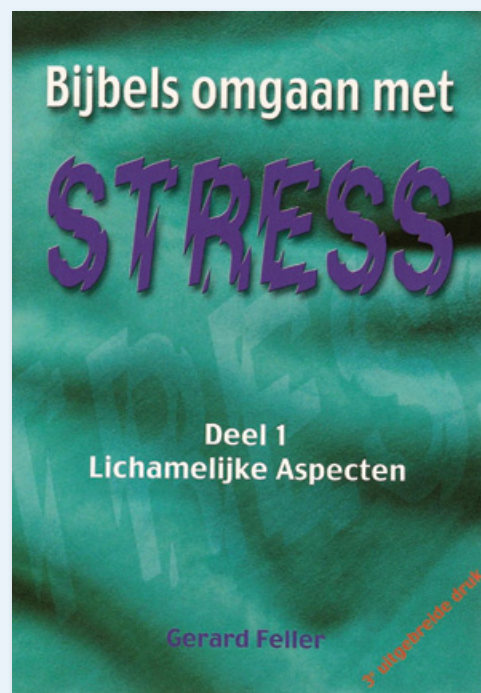
Praktijk Hulpverlening "heel de mens"

Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater

3421 SM Oudewater tel 0348 561419 of 567670

Het is niet mogelijk voor een of twee donderdagen in te schrijven. Graag € 130 te voldoen op onderstaand rekeningnummer vóór 26 oct.t 2011 . Bij annulering van de cursus binnen een termijn van tien dagen voor de eerste dinsdag bent u € 30, reserveringskosten verschuldigd.

Na aanmelding en betaling ontvangt u een bevestiging plus routebeschrijving. Uw betaling kunt u overmaken op bankrek. 352313498 van de Rabobank te Oudewater tnv G.P.M. Feller onder vermelding 'stress te lijf' najaar 2011 Vaak wordt deze cursus vergoed door werkgevers en soms door zorgverzekeraars. (minimum deelnemers 7 maximum 12)

Ef.1:18: Moge God u geven de Geest van wijsheid en van openbaring om Hem recht te kennen: verlichte ogen van uw hart.

Zelfs ongelovige neurowetenschappers komen tot de conclusie dat het brein van de mens ontwikkeld (lees: geschapen) is om relaties aan te gaan. Dat is ook een bijbels statement, de mens is in de eerste plaats geschapen om in relatie met God te staan en van daaruit met de medemens, de natuur, maar ook in balans te zijn met relaties in zichzelf. (geest, ziel en lichaam) Daar vindt de mens zijn bijna goddelijke bestemming. Op het gebied van relaties gaat er veel mis, in het artikel van Marrie van der Veen over het echtscheidingsvirus, wordt duidelijk hoeveel er stuk gaat in veel huwelijken, die een beeld zou moeten zijn van de relatie van Christus en de Gemeente. Ze maakt duidelijk net als Guus Molenaar in zijn artikel: 'verbonden met het Vaderhart' dat een relatie met anderen alleen maar draagkracht heeft als Christus in die relatie een rol speelt. Verbonden met het Vaderhart maakt duidelijk dat die relatie niet alleen een intellectuele verbintenis is, maar een relatie van bovennatuurlijke kennis op ervaringsniveau. We zijn geschapen voor intimiteit. Hoe groot is het verlangen van God naar ons! Veel gaat er echter fout op het gebied van intimiteit. Soms zelfs de eerste jaren van ons leven waar we niet altijd leren dat (Gods) vreugde de basis van een relatie is. Een veilige vertrouwde en sterke relatie is gebouwd op de vreugde van de ander die bij ons wil zijn. In onze gebroken, verdeelde en op onszelf gerichte samenleving wordt onze identiteit op andere zaken gebouwd. Dit leidt vaak tot een troosteloze, zondige, onveilige en onzekere weg die uitmondt in depressie, wanhoop, diepe innerlijke pijn van het gemis van een liefdevolle relatie. In het artikel over zelfdoding vindt u daar enkele schrijnende voorbeelden van. De oplossing van iedere emotionele pijn in moeilijke omstandigheden is de vreugde van God die in ons moet komen en onze vreugde volkomen maakt. (Joh.15:11) Deze liefdevolle, eeuwige, veilige verbintenis is gebouwd op het offer van Jezus Christus en zijn eeuwige verbintenis na zijn opstanding met ons.

Gerard Feller

Oproep tot hulp!

In het vorige Promisenummer hebben we een oproep gedaan voor gebed en financiële hulp. Gelukkig hebben verschillende abonnees wat extra overgemaakt, dank daarvoor! Toch komen we voor het eerst van ons 26 jarig bestaan ongeveer € 3000,- tekort in de begroting van dit jaar. Dit komt mede door de terugloop van abonnees van 1500 naar 1250. Graag willen we ons blad continueren met dezelfde kwaliteit. Ook onze website met daarin meer dan 300 vrij toegankelijke artikelen is afhankelijk van de inkomsten van het blad. We beantwoorden dagelijks mails van gelovigen en ongelovigen. Wilt u ons helpen door gebed, het werven van abonnees en giften,

Hartelijk dank!

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- Het publiceren via het blad Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

DUO-ontwerp, Utrecht

Druk

Boom & van Ketel, Haarlem

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal € 12,50 per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal € 12,50
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer € 3,50

9 771383 029001